

VUTTODAYA

WITH
A SINHALESE TRANSLATION

REVISED AND COMPILED BY

Rev: M. Wimalajoti Thero

of Sri Kalyaniwansikarama of Wennawatta

A PUPIL OF THE LATE

Most Venerable Tripitakawagisvaracharya

Sri Sumangala Maha Nayaka Thero

Principal of Viddyodaya Oriental College

PRINTED BY

W, D. Simion Appuhamy.

at the Vidyalyoka Press Buthgamuwa.

SECOND EDITION,

1915

සන්නයනිත වූතොතාදය.

මෙම ජනේග්‍රන්ථය මිටි හවිරුද්‍ර (800) අටසියයකින් පමණ පෙර මෙම ලක්දිව විසූ සංස්කෘතිය නම් මහාසථවිර කෙනෙකුන් විසින් ලෝකිකච්ඡදයනායත්‍රාවබෝධය පිණිස පාලිභාෂාවෙන් රචනාකරනලද්දකි.

මුත්වහන්සේ “සමබ්බසමාසා, සුබ්බාලකාර, කුද්දසිකවිකා” මොහොල්ලායන ව්‍යාකරණයට අයත් “සුසද්දසිකී” යනාදි ග්‍රන්ථයන් කල ගරුභාවනීය පණ්ඩිතොත්තමයෙකි.

පිඬුලමුනි ආදී ආචාර්යවරයන් විසින් සුච්චයෙහි යම් ජනේශ්‍රියක් කියනලදද ඒ සුච්චාගයිකයන්ට ජනේශ්‍රියයාගේ පරිශ්‍රය සිඬ නොකෙරේ-එහෙයින් මාත්‍රාහෙද වණිණ්‍යහෙද ඇති ලක්ෂ්‍ය ලක්ෂණ දෙකින් යුක්තවූ ප්‍රසන්නවූ අභිභා පදකුමඇති වෛදිකච්ඡදසින් අන්‍යවූ ලෝකිකච්ඡදස ආශ්‍රයකලාවූ මෙම ග්‍රන්ථය ඒ ශුච්චාගයිකයන්ගේ සුඛාවබෝධය පිණිස යථොක්ත පිඬුලමුනි ආදීන් විසින් කවිභා ජනේශ්‍රියානුසාරීව කලබව තමන් වාක්‍යවලින් ප්‍රකාශවේ.

එහෙයින් මෙම ග්‍රන්ථය පාලිභාෂාද්‍රව්‍යයන් කරණ ආධුනිකයන්ට ජනේශ්‍රියානුබෝධය පිණිස අන්‍යන්‍යපකාරවේ.

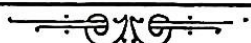
මෙහි සන්නයනිතා කිකලෙක විසූ කිනම් ඇත්තෙක් දැයි දනා ශිෂ්ටව ප්‍රදේශයකු කරුණු නොපෙනේ-එනකුදු උචිත ද්‍රව්‍ය උගතෙක් බව අවශ්‍යයෙන්ම කියවුනුයි.

මෙම සන්නය අනෙකුදුගරණ දක්වමින් අතිවිශාරදයෙන් කරනිබේ-ඇරන් ප්‍රකාරාදි වේ ප්‍රත්‍යය ආධුනිකයන්ට සුඛාවබෝධ වන පරිද්දෙන් අතිවිශාර ගාච්ඡන්තයකින්ද යුතුවන තිබේ.

ගල්වාණේ විහාරාධිපතිව වැඩවිසූ මුල්ලෙරියාවේ ඩිට්තිවාස මහාසථවිර සාමිපාදයන්වහන්සේගේ ශිෂ්‍යවූ කොලුම් මාලිගාකන්දේ විද්‍යාදය පරිවේණාධිපතිව වැඩවිසූ ත්‍රිපිටක වාගිශ්වරාචාර්ය ශ්‍රීසුමංගලාගිධාන ප්‍රධාන නායක සථවිර සාමපාදයානන්වහන්සේ වෙත ශාස්ත්‍රාගම පුහුණුකල වෙන්නාවන්තේ ශ්‍රිකලභාණ්ඩංගිකාරාමාධිවාසී මුල්ලෙරියාවේ විමලභේනි සථවිර නැමැති මාචිසින් ආධුනිකයන්ගේ සුඛාවබෝධය සඳහා ටිකායෙහි ආ ඇතැම් පාඨද යථාසථානයෙහි බහා කොලුම් මාලිගාකන්දේ විද්‍යාදය පරිවේණි ගි උපප්‍රධානාචාර්ය ටිහල්පොල දෙවරකකින යනතුමන්ගෙන්ද ලබනලද ආධාරත් ඇතුළු දෙවෙනිවරට ශුචිකොට සකස්කරනලදී

M, Wimalajoti.

ස න් න ස හි න වු නොනා ද ය.

**නමෝ තසං භගවතො අරහතො
සමමාසමබ්බසං**

- 1 නමස්ස ජනසන්තාන නමසන්තානහෙදිනො
ධම්මජ්ජලනරුචිනො මුනිඥොදානරොචිනො.**
- 2 පිඨහලාවරියාදිහි ඡන්දං සමුදිනං පුග්ග
සුඛමාගධිකානං නං නසාධෙනි සච්චිතං.**
- 3 නතො මාගධිකාසං මනතාවණ්ණවිහෙදනං
ලකඛි a ලකඛි ණසංයුතං පසනනභ්ථපදකකමං.**

ශාස්ත්‍රාදියෙහි සදාචාරානුරක්‍ෂණාදිය පිණිස “නමස්ස” යනාදි ගාථාවෙන් ඉභ්‍රදෙවතානමසකාරය ආරඛධයි.

1. ජන සන්තාන, ජනසමූහයාගේ; නමසන්තාන, අකිකාර ප්‍රබන්ධය (දේහෝ නොහොත්) මොහාකිකාරප්‍රබන්ධය; හෙදිනො, බිඳිනා පුලුළු; ධම්ම, සපයනීපතිකනවලොකොත්තර සම්මේය වැනිවූ නොහොත් සම්මේය නැමැති; උජ්ජලනන, දිලියෙන්නාවූ; රුචිනො, සොහොඹැති; මුනිඥ, සම්මඥනමැති; ඔදනරොචිනො, චක්‍රයා හට නමස්ස, නමසකාරවේවා.

දැන් ශාස්ත්‍රානතර ඇතිවද වෘත්තොදයාරම්භයෙහි ප්‍රයෝජනාදිය දක්වනු පිණිස “පිඨහලාවරියාදිහි” යනාදිවූ “තෙසං සුඛ විබුඬියා” යනු කෙලවර කොට ඇති ගාථා ආරඛධයි b

2 පිඨහලාවරියාදිහි, පිඨහලමුති ආදීන් විසින්; පුරා, පුළුසෙහි; යං ඡන්දං, යම්ඡන්දශාස්ත්‍රයක්; උදිනං, කියන ලදද; නං, එය; සුඛ මාගධිකානං, ශුඛමාගධිකයන්ට; සච්චිතං, යථෙථසිතය; හෙවත් ඡන්දශාස්ත්‍රයාගේ පරිඥාය; යතො, යම්හෙයකින්; නසාධෙනි, සිඬ නොකෙරේද,

3 නතො, එහෙයින්; මනතාවණ්ණවිහෙදනං, මාත්‍රාහෙද වණ්ණ හෙද ඇති; ලකඛි ලකඛණ සංයුතං, ලක්‍ෂ්‍ය ලක්‍ෂණ දෙකින් යුක්තවූ; පසනනභ්ථපදකකමං, ප්‍රසන්නවූ අභිභූති පදක්‍රමඇති; හෙවත් ප්‍රසන්නවූ අභිභූත පදක්‍රම ඇති.

“මාගධිකාසං” යනු “ආරභිසං” යනුගා සම්බන්ධයි.

- a ලබ්‍ය-සමහර
- b ආරම්භය-සමහර

4 ඉදං වුත්තොදසං නාම ලොකියච්ඡන්දනිසංඝිනං.
ආරහිස්සමහංදනි හෙසං සුඛචිබ්බිසා.

5 සබ්බගලාමනාදිගලෙහු හ්‍යා මජ්ඣනනගරු ජසා
මජ්ඣනනලා රතෙනට්ඨගණා ගො ගරු ලො ලෙහු

6 හජ්සා සබ්බගලෙහු පඤ්චමෙ සණ්ඨිතා ගණා
අරියාදිමහි විඤ්ඤාස්සා ගණො ඉධ චතුකකලො.

4 ලොකියච්ඡන්දනිසංඝිනං, වෛදිකච්ඡන්දසින් අන්‍යවූ ලොකී කච්ඡන්දස ආශ්‍රයකලාවූ; වුත්තොදසංනාම, වෘත්තොදයනම්වූ; ඉදං, මේ ඡන්දශයාසත්‍රය; හෙසං, ඒ මාගධිකයන්ගේ; සුඛචිබ්බිසා, සුඛාවබෝධය පිණිස; ඉද්දන්, දන්; අහං, මම; මාගධි භාසාය, මාගධි භාෂා වෙන්; ආරහිස්සං, කියමි; හෙවත් අන්‍යන්තරියෙන් නිෂ්පන්නවූ බහින්නතියෙන් රචනා කෙරෙමි.

මෙහි “මත්තාවණ්ණචිහෙදනං” යන්නෙන් සියලු ඡන්දස් මාත්‍රා වෘත්තවණ්ණිවෘත්තයයි දෙකක්වනබව කීහ.

“ලක්ඛ ලක්ඛණ සංයුතතා” යන්නෙන් යම්ලක්ෂණයෙක් යමකින් කිවහොත් ලක්ෂණයන් එහිව පැණෙනබව කීහ.

5 සබ්බගලා, සඵගුරු සඵලසුන් ඇති ගණයෝ; මනා, මගණ තගණයෝනම්වෙති (මනා) ආදිගලෙහු, ආදිගුරුආදි ලසුන් ඇති ගණයෝ; හ්‍යා, හගණ සගණයෝ නම්වෙති (හයා) මජ්ඣනන ගරු, මධ්‍යගුරු අන්‍යගුරුන් ඇති ගණයෝ; ජසා, ජගණ සගණයෝ නම් වෙති (ජසා) මජ්ඣනනලා, මධ්‍යලසු අන්‍යලසුන් ඇති ගණයෝ; රතා, රගණ තගණයෝ නම් වෙති (රතා) ඉති, මෙසේ; (මේ ඡන්දශයාසත්‍රයෙහි) අට්ඨගණා, (වණ්ණිවෘත්තයෙහි) ගණයෝ අට දෙනෙකි; ගරු, ගුරුඅක්ෂරය; ගො, ගනම්වෙයි; ලෙහු, ලසුඅක්ෂරය; ලො, ලනම්වෙයි.

මෙහි ආදිමධ්‍යාන්‍යගුරුලසුන්ගෙන් ගුරුලසු ව්‍යවස්ථාකෙ ලෙසින් ගණයෙක්නම් ත්‍ර්‍යක්ෂර පරිමිතයයි හැගේ.

6 හජ්සා, හගණ ජගණ සගණයෝ තුන්දෙනය; සබ්බගලෙහු, සඵගුරුගණ සඵලසුගණ දෙදෙනය යන; ඉමෙ පඤ්චගණා, මේ ගණයෝ පස්දෙන; අරියාදිමහි, ආර්යාදි මාත්‍රාවෘත්තයෙහි; සණ්ඨිතා, සිටියානුයයි; විඤ්ඤාස්සා, දතයුත්තාහ; ඉධ, මේ මාත්‍රාවෘත්ත යෙහි; ගණො, ගණයෙක්; චතුකකලො, සතර කලාවක් ඇත්තේයි.

මෙහි සඵගුරුගණනම් ඵගුරු ගණයයි-සඵලසුගණනම් ලසුසතරක් ඇති ගණයයි.

7 සංයෝගාදි ව දිශෝ ව නිගාහිතපථෙ ව යෝ
ගුරු වඛෙකා පදනො වා රසොක්කො, මනනිකො උජ්ඣ

8 පරෙපාදදි සංයෝගෙ යෝ පුබ්බො ගුරුවක්ඛෙ
ලහු සකච්චි විකෙසෙසො නද්දහරණං සථා

7. සංයෝගාදිව, සංයෝගයහට ආදිවූ යම්ලක්ෂ්‍යවෙක් ඇද්ද; දිශෝව, දිශීවූ යමක් ඇද්ද; නිගාහිත පථෝ ව යෝ, නිගාහිතයා පරකොට ඇති යම් ලක්ෂ්‍යවෙක් ඇද්ද; සො, හෙතෙම; ගුරු, ගුරුනම් වෙයි; වඛෙකා, රෙඛාගෙයින් — වක්‍රවෙයි; පදනො, පාදානනයෙහි ලක්ෂ්‍යෙම; වා, ඉභ්‍වපරිද්දෙන් ගුරුවේ a ; රසොක්කො, අන්‍යවූහු යවතෙම; මනනිකො, මාත්‍රාවක් ඇත්තේ; ල, ලක්ෂ්‍ය; උජ්ඣ; රෙඛාගෙයින්—සාජ්ජි.

මෙහි ලක්ෂ්‍යහට එකමාත්‍රාව කීමෙන් ගුරු මාත්‍රාවයක් ඇත්තේයයි හැඟේ.

8. පාදදිසංයෝගෙ, (මාත්‍රාවානනයෙහි) ගාථා පාදයාගේ ආදිසංයෝගයා; පරෙ, පරකල්පි; පුබ්බො, ඒසංයෝගයහට පූර්වවූ; යෝ ගුරුවක්ඛරො, (සංයෝගාදිගෙයින් ගුරුසංඥාලද) යම්ගුරු අක්ෂරයෙක් ඇද්ද; සො, හෙතෙම; ඛිච්චි, කිසිතැනෙක්හි; ලහු විකෙසෙසො, ලක්ෂ්‍ය වූයේයයි දනගුතු; නද්දහරණං, ඒ ගුරුඅක්ෂරය ලක්ෂ්‍යවූතැනට උදහරණ; සථා, මෙසේයි. “දසසනෙනාදි”

මතුකියන ආයතී ලක්ෂණය මෙසේකල්පි සමවනගෙයින් ගුරු හට ලක්ෂ්‍යවිධාන කලහයි දනගුතු.

a විකායෙහි

පාදනො වනතමානො, ලො සුත්තට්ඨානෙ ගො භවති—විකෙසෙසො — වඛෙකා.

මනො පුබ්බධගමා ධම්මා

මනො සෙට්ඨා මනොමයා

මනසා වෙ පසනෙනන

භාසති වා කරොති වා

එක්-තකිය පාදනො “න” කාරො ගුරුසංඥෙසු භවති.

10 විසේදකයා ලොකයා සිසුයා, සමුදෙයා සු රසාදින.
පාදේ, සේදසෙයා වහුසා, සෙයා පදවෙය්ද, සනිබ්බව.

මේ උච්ඡාය්‍යයෙහි “ත්‍රියානු කනනානු රක්ෂයනි” යන පදයා
ගේ “ත්‍රියා” යන සංයෝගයහට පූර්වවූ තකාරස්ථ අකාර උද්ගර
ණයි.

මෙහි සනිටිහාග මෙසේ දැක්වුණි.

යනි සබ්බන් පාදනො වුත්තංගො ච විසෙසනො
පුබ්බා පරා නෙකවණ්ණ පදමජ්ඣෙය්ස සා යිති
සරො සංඝිමති පුබ්බනොතා විශ ලොපෙ විහන්ති යා
ආඤ්ඤා ආ චිඤ්ඤා තත්ථ යාදෙසාදි පරාදි ච
චාදි පුබ්බපදන්තා ච නිච්චං පුබ්බ පදස්සිතා
පාදයො නිච්චසමුත්තා පරාදි ච පරෙනත්තු
තත්ථ පුබ්බා පරා නෙකවණ්ණ පදමජ්ඣෙය්ස යථා:

නමාමි සිරසා වාමිකරවණණං නඨංගනං.
පච්චුදගරණං යඨා:

සකලාපි දිසා සිඤ්චිතෙව සොන්නණරසෙති යො
විභතතිශාලොපෙ පුබ්බිනොතා සරො යථා.

නමාමි සිරසා සබ්බොපමානිතං නථාගතං
භුලොපෙ ච්ඡන්ධියා පරාදිව සරො යථා.

සසස් ලෝකගතසම්පන්නසෙසාපමා නඩිසුජ්ජනි
සාදෙසාදි පරාදි ච සමා.

මුහුදු සිරස වැඩාමන නැතැයි මතකයට
නැත. පුබුදු සමනලයා වැඩෙන පුබුදු නැතැයි යථා.

- 11 සමමධසමං චුත්තං විසමඤ්චාපරං තිධා
සමා ලක්ඛණතො පාද චන්තාරො යස්ස නං සමං,
- 12 යස්ස නතිමෙන දුතියො නතිසෙනාදීමො සමො
නදධසමමඤ්ඤනතු ගිනනලක්ඛණපාදිකං
- 13 පාදමෙකක්ඛරංඝ යාව ඡබ්බිසතක්ඛරෙ^a
හවෙ පාදෙහි නං ඡඤං නානා නාමො දිනං නතො

යස්ස මෙත්තා ච පඤ්ඤ ච නිසසීමාති විජමහති
පාදයො චාදයොපි දමෙවොදුගරණං
උභයන්ථ පච්චුදුගරණං යථා

මහා මෙත්තා මහා පඤ්ඤ ච යන්ථ පරමො දයා
පණමාමි ජිනානං පවරං වර ගුණාලයං

මේ අනිඤ්ඤාචාරාමයෙහි පාදනන යනිය ගෙණ යනි සරූප පරි
ඤ්ඤායට උපදෙශ කලනියාය මතු යනියක් කී යම්තැනෙක කල්පනා
කටයුතු.

11. සමං චුත්තං, සමවෘත්තය; අධසමං චුත්තං, අභිසමවෘත්තය;
අපරං, අන්තර්; විසමඤ්චාපුත්තං, විෂමවෘත්තයයිකියා; තිධා,
(වණිණිවෘත්තය) ත්‍රිප්‍රකාරවේ; යස්ස, යම්වෘත්තයක්හුගේ, චන්තා
රො පාද, පාදයෝ සතරදෙන; ලක්ඛණතො, ලක්ෂණහෙයින්; සමා,
සමයෝද; නං, ඒ වෘත්තය; සමං, සමවෘත්තනම්

12. යස්ස, යම් වෘත්තයක්හුගේ; දුතියො, දෙවන පාදයතෙම;
අනතිමෙන, අනතිමයෙහිවූ පාදය හා; සමො, (ලක්ෂණහෙයින්) සමද;
ආදීමො, ආදිමයෙහිවූ පාදයතෙම; නතිසෙන, තුන්වන පාදය හා;
සමො, (ලක්ෂණහෙයින්) සමද; නං, ඒ වෘත්තය; අධසමං, අභිසම
වෘත්තය නම්වේ; අඤ්ඤනතු, අන්තර් විෂමවෘත්තය වනාහි; ගිනන
ලක්ඛණපාදිකං, යථොක්තලක්ෂණයෙන් ගිනනවූ ලක්ෂණඇති
පාද ඇත්තේයි.

දෑන් වණිවෘත්තයෙහි කී ශාසත්‍රානතුයෙහි ව්‍යවස්ථාව පුච්ඡි
කොට දක්වා තන්මුඛයෙන් ශාසත්‍රව්‍යවස්ථාව කවැටිව “පාදමෙ
කක්ඛරාරංඝ” යනාදී ආරබ්ධයි.

13. එකක්ඛරං පාදං ආරංඝ, එකාක්ෂරපාදය පවත්; යාව, යම්
තාක්; ඡබ්බිසතක්ඛරො, සවිසිවන අකුරුඇති පාදයද; නාව,
එතාක්; පාදෙහි, පාදයන් කරණකොටගෙණ; නානා නාමොදිනං,
නොයෙක් නම්න් පහලවූ; නං, ඒ; ඡඤංහවෙ, ඡඤස්නම් වන්නේය;
නතො, ඒ සවිසිවන අකුරුඇති පාදයෙන් මන්නෙහි;

a විකායෙහි

එකක්ඛරතො පට්ඨාය ඡබ්බිසති හවන්ති—නතො එකෙකං
ඡඤං චතුප්පදවසෙන චතු චතු අක්කරතො වුද්ධි හවති—තෙන

**14 දණ්ඩකා වණ්ඩවුඞ්කාදි පාදෙහි ඡනි නිති තු
ගාථානිව පරයෝවං ඡයො සඤ්ඤා පකාසිතා**

14 වණ්ඩවුඞ්කාදි, වණ්ඩ වාභ්වකාදීහු; දණ්ඩකා, දණ්ඩක වෘත්ත
යෝ වෙති; ඡනි නිති තු පාදෙහි, සපාදයකින් තුන් පාදයකින් වනාහි;
ගාථානිව, ගාථායයි කියාද; එවං, මෙසේ; පරජා, පරශාසනායෙහි;
ඡයො සඤ්ඤා, ඡයොසංයුතොවෝ; පකාසිතා, ප්‍රකාශ කරණලදී.

පඨමච්ඡන්දසි වුනෙනා චතුස්ස පාදෙස්ස චතුරකඛරානි—දුතියෙ අට්ඨි-
තනියෙ මාදසානි—යාව ඡබ්බිසතිමෙ චතුරකඛරාධිකා සතං භවන්ති
දීපෙති—තං නාමානි තෙසු වුනෙනස්ස—තෙසං නාමානි පරතො සෙසෙ
සු ඡයොස්ස ආදිතොපට්ඨාය චකඛනි වුත්තං—තං යථා.

උත්තා (1)—අච්චුත්තා (2)—මජ්ඣා (3)—පතිට්ඨා (4)—සුප්පතිට්ඨා
(5)—ගායතනි (6)—උණ්ඨි (7)—අනුට්ඨුති (8)—බ්‍රහ්මනි (9)—පනති (10)—
තුට්ඨුති (11)—ජගති (12)—අතිජගති (13)—සකකරි (14)—අතිසකකරි
(15)—අට්ඨි (16)—අච්චට්ඨි (17)—බිති (18)—අතිබිති (19)—කති (20)—
පකති (21)—ආකති (22)—විකති (23)—සඞ්කති (24)—අභිකති (25)—
උකකති (26)—නි ඡබ්බිසති

තථ—පඨමච්ඡන්දසි වෙවුත්තානි (2)—දුතියෙ චත්තාරි (4)—
මජ්ඣාය අට්ඨි (8)—පතිට්ඨාය සොලස (16)—සුප්පතිට්ඨාය චත්තංසා
(32)—ගායතනියා චතුසට්ඨි (64)—උණ්ඨියා අට්ඨිච්ඡුත්තරසතං (128)—
අනුට්ඨුතියා ඡප්පඤ්ඤාසාධික විසතං (256)—බ්‍රහ්මනියා මාදසුත්තර
පඤ්චසතං (512)—පනතියා චතුච්ඡුත්තර සහස්සං (1024)—තුට්ඨු
තියා අට්ඨිතාච්ඡුත්තර විසහස්සං (2048)—ජගතියා ඡනනවුතාධික
චතුසහස්සං (4096)—අතිජගතියා වෙනවුතුත්තරසතඤ්ඤා අට්ඨි
සහස්සඤ්ඤා (8192)—සකකරියං සොලසසහස්සාධිකතිසතං චතුරා
සිති (16384)—අතිසකකරියං චත්තංසසහස්සතොධිකානි සත්තස
තානි අට්ඨිසට්ඨිව (32768)—අට්ඨියං පඤ්චසට්ඨිසහස්සාධික පඤ්චස
තානි ඡනතංසාව (65536)—අච්චට්ඨියං විසත්තතාධික එකතිංස
සහස්සානිව ලකඛමෙකං (131072)—බිතියා චතුචත්තාච්ඡුත්තර
සතඤ්ඤා වෙසට්ඨිසහස්සානි ලකඛවයං (262144)—අතිබිතියා අට්ඨා
සීතුත්තර විසතානි චතුච්ඡුති සහස්සඤ්ඤා පඤ්ඤා ලකඛං (524288)—
කතියා ඡසත්තතුත්තර පඤ්චසතානි අට්ඨිඡනතාච්ඡිසහස්සානි දස
ලකඛං (1048576)—පකතියා වෙපඤ්ඤාසාධික සතං සත්තනවුති
සහස්සං විසති ලකඛං (2097152)—ආකතියා චනට්ඨිකානි තිතිසතානි
චතුනවුති සහස්සානි එකතාච්ඡිසලකඛං (4194304)—විකතියා අට්ඨාධි
කඡසතානි අට්ඨාසීති සහස්සානි තෙඅසීති ලකඛානි (8388608)—
සඞ්කතියා සොලසාධික විසතානි සත්තසත්තතිසහස්සානි සත්තසට්ඨි
ලකඛානි කොට්ඨෙකං (16777216)—අභිකතියා ඛත්තංසාධික චතුස
තානි චතුපණ්ණාසසහස්සානි පඤ්චතිංසලකඛානි කොට්ඨතයං
(33554432)—උකකතියා චතුඡට්ඨාධික අට්ඨිසතානි අට්ඨිසහස්සානිව
එකසත්තති ලකඛානි ඡකොට්ඨි (67108864)තිඤ්ඤාබ්බානි.

15 අනන්තරොදිතං වාඤ්ඤාමෙතං සාමඤ්ඤනාමනො
ගාථාමිච්චෙව නිද්දො චුනිඤ්චෙනෙ පන.

16 විසෙසනාමනො කිඤ්ඤා ගහෙත්වා සබ්බථොවිතං
දස්සසිස්සාමහතෙනත්ථ නාමානාමිහවිස්සරෙ.

ඉති වුත්තොදයෙ ඡන්දසි සඤ්ඤාපරිභාසානිද්දෙසො නාම
පඨමො පරිච්ඡෙදො

1 ඡට්ඨොබ්බිල ලුහු හේ වා ගයුතාඤ්ඤා ඡග්ග නානහේවිසමෙ
අපිසාසනාමෙ ලො ඡට්ඨොනොන ගො ගණා ඡඤ්ඤා.

15 අනන්තරොදිතංව, (පාදමෙකකඛරාරක්ඛයනාදීන්)අනන්ත
රයෙහි කියනලද වණිණ්‍යවෘත්තයෙහි ඡන්දස්ද; අඤ්ඤාඤච, මෙයින්
අන්‍යවූ මාත්‍රාවෘත්තයෙහි ආ නොයෙක් ඡන්දස්ද යන; එතං, මේ
සියල්ල; චුනිඤ්චෙනෙ පන, සම්මුඛවචනයෙහි වනාහි; සාමඤ්ඤ
නාමනො; සාමාන්‍යනාම හෙයින්; ගාථාමිච්චෙව, ගාථායයි කියාම;
නිද්දො, කියනලදී.

පරශාසත්‍රයෙහි මාත්‍රාවෘත්ත වණිණ්‍යවෘත්ත දෙක නොයෙක්න
මින් වෘත්ත විභාගකොට අසමජසගාථායයි ව්‍යවස්ථාකළහ.
බුච්චවචනයෙහි වූකලී යථොක්ත සියල්ලටම ගාථා ව්‍යවහාරය
සාමාන්‍යනාමයෙක යනු මෙහි අභිප්‍රායයි.

සමස්තවෘත්තම ගාථාබ්‍රවින් කියයුත්තෙහි වෙනසක් නැද්ද
යනු ආශංකාකොට විශේෂනාමයෙන් කියයුතු ඇතැයි දක්වනු
ප්‍රණීය විසෙසනාමනො යනු නිර්දේශවයි.

16 විසෙසනාමනො, විශේෂනාමයෙන්; සබ්බථොවිතං, සම්ප්‍ර
කාරයෙන් උචිතවූ; කිඤ්ඤා, කිසි වෘත්තයක්; ගහෙත්වා, ගෙණ; අතං
මම, එත්, මේවාත්තොදයෙහි; දස්සසිස්සාමි, දක්වමි; (දක්වියයුතු
වෘත්තවිශේෂයෙහි නම් කිමිදයන්) නාමානි, (දක්වියයුතු ඡන්දස්
වෘත්ත) නාමයෝ; ආවිහවිස්සරෙ, ඒ ඒ ස්ථානයෙහි මතුපහළ වන්නා
හුය.

පඨමො පරිච්ඡෙදො

1 ඡට්ඨො, සචෙති ගණයතෙම; අබ්බිලලුහු, සම්බ්‍රහ්මගණය හෝ
වෙයි; ඡො වා, ඡගණය හෝ වෙයි; ගයුතා, ගුරුයුක්තවූ; අඤ්ඤා
ගණා, සෙසු ගණයෝ; ඡ, සදෙනෙකි; (මෙයින් ආයතීවගේ පූජාභි
යෙහි සාමාන්‍ය ලක්ෂණ කීහු-මෙහි “ගණාන”යි සචෙතිව ඡගණයයි)
විසමෙ, ප්‍රථම තෘතීය පඤ්චම සප්තම ගණ විෂමය එහි; නඡො,

2 පය්මතේ ජටේයා වෙ සබ්බ ලභෙය්වාදි ලහුනි භවති සති
නපපරකොනෙනපි සචෙ චරිතෙපි භවති චතුය්වා නෙන

3 අරියා සාමඤ්ඤායෙච පුබ්බොදිතලකකණං භවෙ සස්සා
ආදිමමථ පාදසුගං සස්සා නාංසෙති සා පඨායා.

ජගණ නැති; (අනන්තයෙහි වෙස ගුරු දක්වා සප්තගණ ගණාසීයයි)
අරියායං, ආයතියෙහි; අනන්තයෙහි; අනන්තාසීයෙහි, ජටේයා, සචෙනි
චුඤ්ඤා, ලා, ලක්ඛණ; අනන්ත, අනන්තයෙහි; නො, ගුරුය; අඤ්ඤා
ගණා, සෙසු ගණයෝ; ජ, සදෙනෙකි.

මෙයින් අපරාසීයට සාමාන්‍ය ලක්ෂණ කිහිපයකින් සචෙනිව “ග”
යනු ලක්ඛණ අනන්තයෙහි “ඤ්ඤා” යනු ගුරුය “අරියා” යන සගණය
ආදිචු සෙසුගණ සයකි—මෙහිදු විෂයයෙහි ජගණ නොලියයුතු.

2 පය්මතේ, ප්‍රථමාසීයෙහි; ජටේයා, සචෙනි ගණය; වෙ, ඉදින්;
සබ්බලහු, සඵලක්ඛණයෙක් විනම්; වෙ, ඉදින්; නපපරකො, ඵසඵලක්ඛණය
පරකොට ඇත්තේවිනම්; එනම්, මේ සඵලක්ඛණයෙහි;
ආදිලහුනි, ප්‍රථම ලක්ඛණ කෙරෙන්; යති භවති; යතියවේ; සො, ඵසඵලක්ඛණය
තෙම, සචෙ, ඉදින්; නපපරකො, ඵසඵලක්ඛණය පර
කොට ඇත්තේවිනම්; අනෙතපි, (සචෙනි ලක්ඛණයාගේ) අනන්තයෙ
හිද, යතියවේ.

මෙහි “භවති” යන සඵලක්ඛණය පරකොටඇති “දිලහුනි”
යන සචෙනි ලක්ඛණයයි—මෙහි “දි” යන ආදි ලක්ඛණයෙහි පදවෙජ්ජය
“නි” යන අනන්තලක්ඛණයෙහි පදවෙජ්ජයයි.

චරිතෙ, ආයතියාපරාසීයෙහි; චතුය්වා, සතරවෙනිගණය;
(නපපරකොයනුවෙ) නපපරකො, ඵසඵලක්ඛණය පර කොට ඇත්
තේ විනම්; අනෙතපි භවති, (සඵලක්ඛණයාගේ) අනන්තයෙහිද යතිය
වෙයි, අපිඤ්ඤායෙන් ආදියෙහිද යතියවේ.

මෙහි “චරිතෙ” යන සතරවෙනි ගණය “පිභවති” යන සඵලක්ඛණ
ගණය පරකොට ඇත්තේය—එහෙයින් “පි” යන ආදිලක්ඛණයෙහිද
පදවෙජ්ජය—“නි” යන අනන්තලක්ඛණයෙහිද පදවෙජ්ජයයි. මෙයින් ආයතිය
පුළුච්ඡ අපරාසීයට සාමාන්‍යයෙන් යතිලක්ෂණ කිහිපයකි.

3 සස්සා, යමකට; වෙ, ඉදින්; පුබ්බොදිතං, පුළුච්ඡයෙහි කියන
ලද; අරියා සාමඤ්ඤං ලකකණං භවෙ, ආයතියාසාමාන්‍ය ලක්ෂණවේද;
අඨ, නැවත; යස්සා; යමකෙන්; ආදිමංපාදසුගං, (ලහයාසීයෙහි) ආදි
පාද සුගමය, ත්‍යංසෙති, ත්‍යංසයකින් හෙවත් ගණතුණකින්වේද;
සා, ඕනොම; පඨායා, පඨායානම්වා.

“අරියාසාමඤ්ඤායෙච” කියාද “ආදිමමථපාදසුගං” කියාද පාද
වය තුන්ගණයෙහි.

4 යථා ගණනාසවුලලංඝිකොගසථාදිමො හවෙ විපුලා.

5 ගුරුමජ්ඣගො ජකාරො චතුස්සකො දුතියකො වපලා.

6 වපලාගතං බිලසෙව දලාදිමං ලක්ඛණං හජනී සසා
පථා ලක්ඛණමඤ්ඤං මුඛවපලා නාම සා හවති.

7 පථාස ලක්ඛණසෙව පඨමදෙධි ලක්ඛණානු වපලාසා
දුතියෙ දලෙඨ සසා පකිත්තිනා සා ජඝනවපලා.

අරියා ජාතයො.

1 සබ්බං පඨමදලෙ සදි ලක්ඛණමජිසාසං වුත්තවුහසෙසු
සසා දලෙසු සුත්තං වුත්තා සා ගීති වුත්තසතිලලිතා.

4 යථා, යමෙක්ති; උභයථ, උභයාසීයෙති; ගණනායං, ගණ
තුණක්, උලලංඝිය, ඉක්ම, ආදිමො හවෙ, ප්‍රථම පාදය වේද; සා,
හෝතොම; විපුලා, විපුලා නම්වා.

මෙහි ගණනුයක් ඉක්ම “උලලංඝිය” යන යකාරයෙන් යති
යයි. අපරාසීයෙහිද මෙසේම කල්පනාකටයුතු.

5 යසා, යමකගේ; චතුස්සකො, සතරවෙනිවුද; දුතියකො,
දෙවෙනිවුද; ජකාරො, ජගණය; ගුරුමජ්ඣගො, ගුරුමධ්‍යගතද;
සා, හෝතොම; වපලා, වපලානම්වා.

මෙහි “සබ්බොජ” යන දෙවෙනි ජගණය “ම-කා” යන ගුරු
මධ්‍යගතයි “චතුස්” යන සතරවෙනි ජගණය “රො-කො” යන
ගුරුමධ්‍යගතයි-මෙහි පූච්ඡාසීය කල්පනා කටයුතු.

6 යසා, යමකගේ; ආදිමං දලං, ප්‍රථමාසීය; වපලාගතං, වපලා
යෙහි ආ; අබිලංලක්ඛණං, සියලු ලක්ෂණය; චෙ, ඉදින්; හජනී;
සෙවුනේද; අඤ්ඤං, අනාවු අපරාසීය; පථාලක්ඛණං හජනී,
පථායෙහි ලක්ෂණය සෙවුනේද; සා, හෝතොම; මුඛවපලානාම හව
ති; මුඛවපලානම්වා.

7 යසා, යමකගේ; පඨමදෙධි, ප්‍රථමාසීයෙහි; චෙ, ඉදින්;
පථාය ලක්ඛණං, පථායවගේ ලක්ෂණවේද; අථ, නැවත; දුතියෙ
දලෙහු; දෙවන අසීයෙහි වනාහි; වපලායා ලක්ඛණං, වපලාවගේ
ලක්ෂණවේද; සා, හෝතොම; ජඝනවපලා පකිත්තිනා, ජඝනවපලා
යයි කියනලදු.

අරියා ජාතයො.

1 අරියායං, ආයාසීයෙහි; පඨම දලෙ, ප්‍රථමාසීයෙහි; වුත්තං,
කියනලද; සබ්බං ලක්ඛණං; සියලුලක්ෂණය; යදි, ඉදින්; යසා,

2 අරියාසං දුතියමෙ ගදිනං බිල ලක්ඛණං සං නං
භට්ඨි දලෙසුභසෙසු පි සදි සංඝා සාසමුපගිති.

3 අරියාසදධම්මාසං පුබ්බොදින ලක්ඛණුපෙතං
විපරිසසෙතාගිගිතං සංඝා සමභවති වෙහ සොගගිති.

4 අරියා පුබ්බං සදි ගරුතෙතෙතාධිකෙන නිබ්බේ යුත්තං
සදි පුබ්බසමානං දලම්භරක්ඛොදිනාසමපිසාගිති.

ගිති ජාතයො.

I විසමෙ ඡ සිසුං කලා මුඛෙ සමෙනධි රලතා නනොපපි
වෙනාලිසනනමුච්චනෙ ලහු ඡකකං න නිරනතරං සමෙ.

යමකගේ; උභයෙසුදලෙසු, උභයාභිසෙති; යුත්තං, යුක්තද; වුත්ත,
(ආයතියෙති) කියනලද; යතිලලිතා; යතින් හොඳනාවූ; සා, හෝ
තොම; ගිති වුත්තා, ගිතියයි කියනලද.

2 අරියාසං, ආයතියෙති; දුතියමෙ, දෙවනාභියෙති; ගදිනං,
කියනලද; සං අබිලලක්ඛණං, යම් සියලු ලක්ෂණයෙක් ඇද්ද; නං,
ඵලක්ෂණය; සදි, ඉදින්; සංඝා, යමකගේ; උභයෙසු දලෙසු අපි, උභ
යාභියෙතිව වෙද; සා අයං, ඔබ්බෝතොමෝ; උපගිති, උපගිති නම්වා.

3 පුබ්බොදින ලක්ඛණුපෙතං, (ආයතියෙති) පුච්ඡොදින ලක්ෂණ
යෙන් යුක්තවූ; අරියාසදධම්මාසං, ආයතියෙන් උභයාභිය; වෙ, ඉදින්;
විපරිසසෙතාගිගිතං, විපරිසයෙන් කියනලද්දේ; සංඝා, යමකට;
සමභවති, සමභවවෙද; සා, හෝතොම; ඉහ, මේ ගිතිජාතයෙති; උග්ගි
ති, උග්ගිති නම්වා.

4 අරියාපුබ්බං, ආයතීපුච්ඡාභිය; අධිකෙන, අධිකවූ; එකෙන
ගුරුතා, එකගුරුත්වයින්; නිබ්බේ, කෙලවර; සදි, ඉදින්; යුත්තං
යුක්තවූයේ, (යමකගේ පුච්ඡාභියෙතිවෙද) ඉතරක්ඛදලං, අපරාභිය;
සදි, ඉදින්; පුබ්බසමානං, (නමාගේ) පුච්ඡාභිය හා සමානද; අයං
මෝතොම; අරියාගිති උදිතා, ආයතීගිතියයි කියනලද.

මේ පථයායතියෙන කල කල්පනාය විපුලාදියෙහිද මෙසේම
ගිති කල්පනා කටයුතු.

ගිති ජාතයො.

1 (යසං, යමක්හුගේ;) විසමෙ, විෂමපාදයෙහි -හෙවත් - ප්‍රථම
තෘතීය පාදයෙහි; ඡ කලා සිසුං, කලාවෝ සදෙනෙක් වෙද්ද; සමෙ
තු, සමපාදයෙහි වනාහි-හෙවත්-දෙවන සතරවන පාදයෙහි; මුඛෙ,
ආදියෙහි; අභිකලා, කලාවෝ අටදෙනෙක් වෙද්ද; නතොපරි, එයින්
මත්තෙහි; රලතා, රගණ ලක්ෂ ගුරු වෙද්ද; සමෙ, සමපාදයෙහි;

- 2 වෙනාලියොපමං මුඛෙ නං ඔපච්ඡන්දසිකං රසා සදනෙන.
- 3 ආපානලිකා කප්පිනාසං හගගාගෙන සදි පුබ්බමිවඤ්ඤං.
- 4 සදදිනො දකඤ්ඤානිකා සීතොස්ස පාදෙසාබ්ලෙසු හේ.
- 5 උදිච්චවුත්තනි වුච්චනෙ හේවාදෙ විසමෙසු සන්ධිනො.
- 6 පුබ්බස්ස සමෙසු වෙ ගජ පච්චවුත්තනි රුදිනෙතිසන්ධිනා.
- 7 සමාසමාත්‍රාදිනං සමාසංයුතා භවතිනං පවත්තකං.

නිරන්තරං, අතුරුතැනිව; ලහුණ්කකං න, ලසු ඡටිකයෙක් නොවේ ද; තං, ඒ; වෙනාලියං උච්චනෙ, වෙනාලියයි කියනු ලැබේ.

මෙහි “සි” යන්නට කලාසයය-ඔබ්බේ “රලග” යෝයි “රල” යන්නට අටකලාවය ඔබ්බේ “රලග” යෝයි-අපරාදීයද මෙසේමැයි-මෙහි දෙවන සතරවන පාදයෙහි නිරන්තරව ලසු ඡටිකයෙක් නැති-මේලක්ෂණය මතුකියන වෙනාලිය ජාතියෙහිද යොදා දනුනු.

2 (යං, යමෙක්;) මුඛෙ, ආදියෙහි; සදි, ඉදින්; වෙනාලියොපමං, වෙනාලිය හා සමද; අනෙත, කෙලවර; රසා, රගණ යගණයෝ වෙද්ද; තං, ඒ; ඔපච්ඡන්දසිකං, ඔපච්ඡන්දසික නම්වේ.

3 (යස්සා, යමකගේ;) අනෙත, පාදනනයෙහි; සදි, ඉදින්; හගගා, හගණගුරු දෙන්නෙක් වෙද්ද; අඤ්ඤං, පෙස්ස; පුබ්බමිව, පුළුච්චිනිද; අයං, මෝනොමෝ; ආපානලිකා කප්පිනා, ආපානලිකා යයි කියන ලදි.

4 (යස්සා, යමකගේ;) අබ්ලෙසු පාදෙසු, සියලු පාදයෙහි; ආදි නො, ආදියෙහි; සදි, ඉදින්; ජො ඩිනො, ජගනනයෙක් සිටියේ වීනම්; සා, ඔතොමෝ; එත්ථ, මේ වෙනාලියෙහි; දකඤ්ඤානිකා, දකඤ්ඤානිකා නම්වා.

මෙහි “යදදි” කියාද “සිනෙත්ථ” කියාද ජගණයයි.

5 විසමෙසු, විෂම පාදයෙහි; ආදෙ, ආදියෙහි; ජොවසණ්ඨිනො, ජගණයකුළු සිටියේ වීනම්; උදිච්චවුත්තනි වුච්චනෙ, (ඕතොමෝ) උදිච්චවුත්තනයයි කියනු ලැබේ.

6 සමෙසු, සමපාදයෙහි; පුබ්බත්ථ, පුළුයෙහි; වෙ, ඉදින්; ගජා ගුරුජගණයෝ වූනම්, ඉති සන්ධිනා, මෙසේ සිටියා; පච්චවුත්තනි උදිනා, ප්‍රාච්ඡවත්තනයයි කියන ලදි.

7 (යසමිං, යමෙක්හි,) ආදිනං, උදිච්චවුත්තනි පච්චවුත්තනි දෙදෙනාගේ; සමාසමා, සම විෂම පාදයෝ; සමා සංයුතා, සම වූවානු සංයුතයෝද; තං, ඒ; අත්‍ර; මෙහි; පවත්තකං, ප්‍රවෘත්තක නම්.

ඔපච්ඡන්දසෙහි පටන් මේ ප්‍රවෘත්තකය දක්වා මිරාවෘත්තකොට ගාථාමූල කටයුතු.

8 අසස සා සමකනාපග්ගනිකා.

9 නදඤ්ඤාභි මාරුභාසිනි.

වෙනාලි ජාතයො.

1 වික විහන චස්ස ලහු රචලඛිති ජිහ.

2 මහනාසමකං නචමො ලගනෙන.

3 ජොනලාථ වාණණවා විසිලොකො.

4 නචසනො වානවාසිකාබ්බා.

5 පඤ්චධිනචස්ස සදි ලො විත්තා.

6 ගලාධිති වෙ සා වුපවිත්තා.

8 අසස, මේ ප්‍රවෘත්තියාගේ; සමකනා යා, සමපාදයෙන් කරණ ලද යමක් ඇද්ද; (ඕනොමෝ) අපරාන්තිකා, අපරාන්තිකා නමු.

9 නදඤ්ඤා, ඒ සමපාදයෙන් අන්‍යවූ විෂමපාදයෙන් ජාතවූ වා; මාරුභාසිනි, මාරුභාසිනි නමු.

මේදෙක චතුරාවෘත්තකොට ගාථාවුලු කටයුතු.

වෙනාලිය ජාතයො.

1 වික, දෙකින්; විහන, ගණනලද; චස්ස ලහු, අටලඝුවක් ඇත් නි හෙවත් සොළොස් ලඝුවක් ඇත්ති; ලුහ, මෙහි; අචලඛිති, අචල ඛිනිනමු.

2 නචමො, නචවැනිවූ; ල්, ලඝුයෙක් ඇත්තේ විනමි; අනෙන, කෙලවර; ග්, ගුරෙක් විනමි; මහනාසමකං, මාත්‍රාසමක නමි.

මෙහි “කං” යන්නට මාත්‍රා අටය—“න” යනු නචවන ලඝුවයි.

3 අණණවා, සතරකින්; ජො, ජගණය වෙද; අථවා, නො හොත්; නලා, නගණ ලඝු දෙන්නෙක් වෙද්ද; විසිලොකො, (ඒ) විසි ලොකනමි.

මෙහි ආදියෙන් සතර මාත්‍රාවකින් පරව ජගණයයි.

4 නචසනො, ඒ අණණව දෙකින් පරව හෙවත් අටමාත්‍රාවකින් පරව; (“ජොනලාථවා” යනු සමබ්බවේ-ජගණයගේ නොහොත් නගණ ලඝු හෝවූනමි;) වානවාසිකාබ්බා, වානවාසිකානමු.

5 පඤ්චධිනචස්ස, පස්වන අටවන නචවන්නෙහි; සදි, ඉදින්; ලො, ලඝුයෙක් විනමි; විත්තා, විත්තානමු.

6 (යසසා, යමකගේ;) අච්ඡිති, අට මාත්‍රාවකින්; වෙ, ඉදින්; ගලා, ගුරුලඝු යන මොහු වූනමි; එසා, මෝනොමෝ; උපවිත්තා, උප විත්තානමු.

මාත්‍රා සමාදි හැම චතුරාවෘත්ත කටයුතුයි--නැමයෙහිම සොළොස් මාත්‍රාවක්ම පිරියයුතුයි.

7 යමනිතලකඛණවිසෙසසුතං
මනනාසමාදිපාදාහිතිනං
අනියනවුත්තපරිමාණසහිතං
පටිතං ජනෙසු පාදාකුලකං.
මනනාසමකජාතයො.

1 විනා චණ්ණෙහි මනනා හා විනා චණ්ණාගුරුහිතු
විනා ලහුනි ගුරුවො දලෙ පඨාදිනො මනා.

ඉති මනනා වුත්තිනිද්දෙසො නාම
දුතියො පරිච්ඡේදො.

7 යං, යමෙක්; යමනිතලකඛණවිසෙසසුතං, යට මාත්‍රාසමකපාද යෙහි කී ලක්ෂණ විශේෂයෙන් යුක්තද; මනනා සමාදිපාදාහිතිනං, (එහෙයින්) මාත්‍රා සමකාදිපාදයෙන් කියනලදද; අනියනවුත්ත පරිමාණ සහිතං, (මේවෘත්තය මේ වෘත්තය හා එක්වෙයි යන නියම නැතිහෙයින්) නියමයක් නැති වෘත්ත පරිමාණයෙන් යුක්තද; (තං, ඒ වෘත්තය;) පාදාකුලකං, පාදාකුලක නමැයි; ජනෙසු, (ජන්‍යස් වෛදික) ජනයාකෙරෙහි; පටිතං ප්‍රසිද්ධි.

මෙහි ප්‍රථම පාදය මාත්‍රාසමක විශෙලාක විභූපාද වෙයි, ඕනිය පාදය විශෙලාකවේ, තෘතීය පාදය මාත්‍රාසමක වානවාසිකවේ, චතුෂ්ථිපාදය විශෙලාකවේ.

මනනා සමක ජාතයො.

1 පඨාදිනො, පඨාදි වෘත්තයාගේ; මනනා, මාත්‍රාවෝ; චණ්ණෙහි විනා, චණ්ණයන්හැර; හා මනා, ගුරුහෙයි දන්තාලදහ; ගුරුහිතු විනා, ගුරුන් හැර චනාති; මනනා, මාත්‍රාවෝ; චණ්ණා මනා චණ්ණයි දන්තාලදහ; මනනා, මාත්‍රාවෝ; ලහුනි විනා, ලහුන් හැර; දලෙ, අසිකල කල්හි; ගුරුවො මනා, ගුරුහෙයි දන්තාලදහ.

මේ පඨාදි වෘත්තයෙහි එකිඑකි ගාථායෙකගේ ගාථාපදයක ගේ එකහෙලා මාත්‍රාගැණ අක්ෂරයහුදු ගැණ අක්ෂර සංඛ්‍යාව මාත්‍රා වෙන් සොයා ඉතිරිමාත්‍රා සංඛ්‍යා ගුරුසංඛ්‍යා වෙයි, ගුරුසොයා ඉතිරිය චණ්ණසංඛ්‍යාවෙයි, ලහුන් වෙනමගැණ ඒ ලහුසංඛ්‍යා සොයා ඉතිරි මාත්‍රාවන් දෙකක් කොට එක් කොටසක් පමණ ගුරුහුවෙති යන අභිප්‍රායයි.

දුතියො පරිච්ඡේදො.

1 න්‍යාවේ නනුමජ්ඣා. a

ගායතනී b

2 කුමාරලලිතා ජසගා.

උණ්ඨි c

1 වේ, ඉදින්; න්‍යා, නගණ යගණයෝ වූනම්; නනුමජ්ඣා, නනුමඬ්‍යා නම්වේ.

මෙහි “න්‍යාවේනනුමජ්ඣා” යි නගණ යගණයයි—මෙසේම වණ්ච්චාත්ත විනතාකටයුතු—ගායතනී, ගායත්‍රිනම් ඡන්දයයි—උණ්ඨාදි යෙහිදු e අළු මෙසේම කියයුතු චතුරාචාත්තයයි—මත්තෙහිදු මෙසේම දතයුතු.

2 ජසගා, ජගණසගණ ගුරුහු වූනම්; කුමාරලලිතා, කුමාරලලිතානමු.

මතු චාත්තනාමය අභියසකළ පමණකින් අළු මෙසේම දතයුතු.

(උණ්ඨි)

a වීකායෙහි

ගො සිරි—ගො ඉවෙවකො ගුරු පාදෙ පාදෙ භවති වෙ සිරිනාම වුත්තං භවති—(උත්තා)

ගා වී—පාදෙ පාදෙ ගුරුවයං භවති වෙ වීනාම භවති (අවවුත්තා)

රො මිහි—පාදෙපාදෙ රකාරො භවති වෙ මිහිනාම භවති.

සො කුමාරී—පාදංපති සකාරො භවති වෙ කුමාරීනාම (මජ්ඣා)

රගා පුඤ්ඤ—පාදංපති රකාර ගකාරා භවන්ති වෙ පුඤ්ඤ නාම

නගා කුසුමා—පාදෙ පාදෙ නකාර ගකාරා භවන්ති සා කුසුමා නාම

(පතිට්ඨා)

භාමිනි රලගා—ඵතෙ ගණා භවන්ති වෙ භාමිනි භවති (සුප්පතිට්ඨා)

b වීකායෙහි

න්‍යා මුකුලිතා—න්කාර යකාරා භවන්ති වෙ මුකුලිතා භවති.

සමා සුචිමුඛි—සමා ඉවෙවතෙ භවන්ති සුචිමුඛි නාම.

යමා සිබණ්ඨිනි—පාදංපති යාදයො භවන්ති සිබණ්ඨිනිනාම.

c වීකායෙහි

ආරොහනං භහගා—භාදයො ගණා භවන්ති වෙ ආරොහනං නාම

උඬිතා රසගා—රාදයො භවන්ති වෙ උඬිතා නාම.

e උණ්ඨ්‍යාදියෙහිදු—සමහර

3 විත්‍රපද, යදි භාගා.

4 මො මො ගො ගො විජ්ජමාලා.

5 භා නලගා මානවකං.

6 ගලා සමානිකා රජ ව.

7 පමාණිකා ජග ලගා.

අනුට්ඨ්ඨි a

8 ග නසා යදි හලමුඛි.

9 භුජගසුසුභතා නා මො.

බ්‍රහ්මි b

10 මසා ජගා සුද්ධවිරාභීතං මනං.

3 යදි, ඉදින්; භා, ගගණයෝ දෙන්නෙක්ද; ගා, ගුරුහු දෙත්තෙක්ද වූනම්; විත්‍රපද, විත්‍රපදනම්වේ.

4 මො, මගණයෙක් වීනම්; මො, නැවත මගණයෙක් වීනම්; ගො, ගුරෙක් වීනම්; ගො, නැවත ගුරෙක් වීනම්; විජ්ජමාලා, විජ්ජමාලා නමු.

5 භා, ගගණයක්හුකෙරෙන්; නලගා, තගණ ලක්ෂ ගුරුහු වූ නම්; මානවකං, මානවකනම්.

6 ගලා, ගුරුලක්ෂහුද; රජාව, රගණ ජගණයෝද වූනම්; සමානිකා, සමානිකානමු.

7 ජරා, ජගණරගණයෝද; ලගා, ලක්ෂ ගුරුහුද වූනම්; පමාණිකා, පමාණිකා නමු. (අනුට්ඨි)

8 යදි, ඉදින්; රා, රගණයක්හු කෙරෙන් පරව; නසා, තගණ සගණයෝ වූනම්; හලමුඛි හලමුඛි නමු.

9 (යදි, ඉදින්;) නා, තගණයෝ දෙන්නෙක් වූනම්; මො, මගණයෙක් වීනම්; භුජගසුසුභතා, භුජගසුසුභතා නම්වේ. (බ්‍රහ්මි)

10 මසා, මගණ සගණයෝ දෙන්නෙක්ද; ජගා, ජගණ ගුරු දෙන්නෙක්ද වූනම්; සුද්ධවිරාභීතං මනං, සුද්ධවිරාභීතයයි දන්නාලදී

a විකාශෙහි

භංසරුතා දුහදුගා-භවයං ගවයං භවනති චෙ භංසරුතා නාම.
දුරදුගා පදුමිනි-රවයං ගවයං භවනති චෙ පදුමිනිනාම.

b විකාශෙහි

රජරා නරභගවනි-රාදයො භවනති චෙ නරභගවනි නාම.
ගමසා මණිමජ්ඣා-භකාරාදයො භවනති චෙ මණිමජ්ඣා නාම

11 මනා සො ගො යදි පණවො බ්‍යානො.

12 හමා සගසුනනා රුමමවති සා.

13 සෙය්‍යා මනනා මහසග සුනනා.

14 වමපකමාලා වෙ හමසා ගො.

15 නරජගෙහි සා මනොරමා.

16 උබ්‍යාසකංතං වෙ නො මග් ගො.

පනති a

17 නන් ජගා ගරුනාසමුපට්ඨිනා.

18 ඉඤ්ඤිකා නා චජිග් ජගා ගො.

19 උපාදිකා සාච ජනා ජගා ගො.

11 යදි, ඉදින්; මනා මගණ නගණයෝද; සො, සගණයෙක්ද; ගො, ගුරෙක්ද විනම්; පනවො බ්‍යානො, පනවයයි ප්‍රසිද්ධි.

12 (යසා, යමකගේ; හමා, හගණ මගණයෝ; සගසුනනා, සගණ ගුරකින් සුකතයෝද; සා, ඕනොමෝ; රුමමවති, රුමමවති නමු

13 (සා, යමක්;) මහසග සුනනා, මගණ හගණ සගණ ගුරකින් සුකතද; (සා, ඕනොම;) මනනා සෙය්‍යා, මාත්‍රායයි දනසුන්තියි.

14 වෙ, ඉදින්; හමසාගො; හගණ මගණ සගණ ගුරෙක් වි නම්; වමපකමාලා; වමපකමාලානමු.

15 (සා, යමක්;) නරජගෙහි, නගණ රගණ ජගණ ගුරකින් සුකතද; සා, ඕනොම; මනොරමා, මනොරමා නමු.

16 වෙ, ඉදින්; නො, තගණයෙක්ද; මරා මගණ රගණයෝ දෙන් නෙක්ද; ගො, ගුරෙක්ද විනම්; තං, ඒ; උබ්‍යාසකං, උබ්‍යාසකනම් (පනති)

17 ගරුනා, ගුරුත්‍රහා එක්ව; තජා, තගණ ජගණයෝද; ජගා, ජගණ ගුරුත්‍රද වුනම්; සාඤ්ඤා, ඕමෝනොමෝ, උපට්ඨිනා, උපට්ඨිනා නමු.

18 තා, තගණයෝ දෙන්නෙක්ද; ජගා, ජගණගුරුදෙන්නෙක් ද; ගො, ගුරෙක්ද විනම්; (සා, ඕනොම) ඉඤ්ඤිකා චජරා, ඉඤ්ඤාභිදයා ආදිකොට ඇති වජ්‍රානම්වා ගෙවත් ඉඤ්ඤවජ්‍රානම්වා.

19 (යසා, යමකට; ජනා, ජගණ තගණයෝ දෙන්නෙක් වු නම්; ජගා, ජගණ ගුරුදෙන්නෙක් වුනම්; ගො, ගුරෙක්විනම්; උපාදිකා, උපයනු ආදිකොට ඇති; සාච, ඒ ඉඤ්ඤවජ්‍රායි; උපෙඤ්ඤවජ්‍රා යයි සේයි.

a විකායෙහි

රජරගා මසුරසාරිණි—එතෙ ගණා හවනති මසුරසාරිණි නාම.

මහසගා විලසිනා—එතෙ ගණා හවනති විලසිනා නාම.

මනරගා එකරුපා—එතෙ ගණා හවනති එකරුපා නාම.

20 අනන්තරොදිරිනලක්ඛණා චෙ
පාදා විමිසා උපජනිසො නා
එවං කිරිසුසුසුපි මිසසිනාසු
වදන්ති ඡන්තිසමිදමෙව නාමං.

21 සජ්ජ ලගා ගදිනා සුමුඛි.

22 දොධකම්මජනි චෙ භගහා ගා.

23 වෙදසෙසනි මගා නගාගසාලිති සා.

24 වාතුමමිසං යති සා මගා නගා ගො.

20 අනන්තරොදිරින, ඉක්ඛිත්තෙන් කියනලද; ලක්ඛණා, ලක්ෂණඇති; පාදා, ඉසුවප්පා උපෙසුවප්පා පාදයෝ; චෙ, ඉදින්; විමිසා, මිශ්‍රවුනම; නා, ඒ; උපජාතයො, උපජාති නම්හුයි.

මෙහි ඉසුවප්පායෙන් මධ්‍යපාද දෙක වනු-පලමුවනු සතරවනු පාද උපෙසුවප්පාවෙයි-මේ එක් උපජාතියෙක යනාදීන් උපජාති හෙද කල්පනා කටයුතු.

අසුසුසුපි ජාතිසු, සෙසු වෘත්තාතිහුද; එවං කිරිසුසුසුපි, මේ ලොකය හා මෙසේ දෙකඑකහෝ යෙදෙනසේ මිශ්‍රකරණලද කල්හී; ඉදමෙවනාමං, මෙමනම; වදන්ති, කියන්ල.

(මේ මෙයට උදාහරණයි)

කුමභූපමං කායමිමං විදිනි
නගරූපමං චිත්තමිදං යපෙනි
සොධෙථ මාරං පසුසුසුසුධෙන
ජිනස්ස රතෙති අනිවේසනො සියා.

මේ ගාථායෙහි කමලා වංශස්ථ පාදදෙකක, එකක් ඉසුවප්පාය, එකක් උඛ්භාසකයයි-මෙසේම ප්‍රයෝග සොයාම දතයුතු. ලක්ෂණ ගණයෙහි උපෙසුවප්පා පාදයයි)

21 සජ්ජා, සගණය හා ජගණයෝ දෙන්නෙක් වූනමි; ලගා ලඝු ගුරුහු වූනමි; සුමුඛි ගදිනා, සුමුඛියයි කියනලදි.

22 චෙ; ඉදින්; භගහා, භගණයෝ තුන්දෙනෙක්ද; ගා, ගුරු දෙන්නෙක්ද වූනමි; දොධකම්මජනි, දොධක වෘත්තයයි කාමැති වනු ලැබේ.

23 වෙදසෙසනි, සතරකින් හා සතකින් යනිය වීනමි; මගා, මගණ තගණයෝ දෙන්නෙක්ද; නගා, තගණ ගුරු දෙන්නෙක්ද, ය, ගුරෙක්ද වීනමි; සා, ඕනොම; සාලිති, සාලිති නමු.

24 සා යනි; මි යති වීනමි හෙවත් සතරෙන් සතෙන් යති වූනමි; මගා, මගණ භගණයෝ වූනමි; නගා, තගණ ගුරුවූනමි; ගො, ගුරෙක් වීනමි; අයං, මෝනොම; වාතුමමි, වාතුමමිනමු.

25 හා නනගා ගො සුරසසිරි සා.

26 ගෙ හග් ඉබ් රථොඩනා ලගා.

27 ස්වාගතෙති රනහා ගුරුකා වෙ.

28 නතරලුගුරුගි හඳිකා.

තුටුප්පිං a

29 වදනති වංසට්ඨමදං ජනා ජග්.

30 සා ඉඤ්චංසා ඛලු සසා නා ජග්.

31 ඉබ් තොට කමමබ්බිසෙහි මිනං.

25 හා, හගණ්ඨක්ත්‍ර කෙරෙත් පරව; නනගා, නගණ් නගණ් ගුරෙක්විනම්; ගො, නැවත ගුරෙක්විනම්; සා, හෝතොම; සුරසසිරි සුරසසිරිනමු.

26 රො, රගණ්ඨෙක් විනම්; නරා, නගණ් රගණ්ඨෙක් දෙත්තෙක් වුනම්; ලගා ලඝුගුරු දෙත්තෙක් වුනම්; ඉබ්, මෙහි; රථොඩනා, රථොඩනා නමු.

27 රනහා, රගණ් නගණ් හගණ්ඨෙක් වුනම්; ගුරුකාවෙ, ගුරුලු දෙත්තෙක් වුනම්; ඉති, මෙසේකල්හි; ස්වාගතා, ස්වාගතා නමු.

28 නතරලුගුරුගි, නගණ් දෙත්තෙක් රගණ් ලඝු ගුරුත් කරණකොටගෙන; හඳිකා, හඳිකා නමු. (තුටුප්පිං)

29 (යසම්, යමෙක්හි;) ජනා, ජගණ් නගණ්ඨෙක් දෙත්තෙක්ද; ජරා, ජගණ් රගණ්ඨෙක් දෙත්තෙක්ද වුනම්; ඉදං, මේ වාතනය, වංසට්ඨං වදනති, වංශසථයයි කියත්.

30 සසා, යමෙක්හි; නා; නගණ්ඨෙක් දෙත්තෙක්ද; ජරා, ජගණ් රගණ්ඨෙක් දෙත්තෙක්ද වුනම්; සා ඛලු, ඕතොමෝ වනාහි; ඉඤ්චංසා, ඉඤ්චංසා නමු.

31 අබ්බිබ්බෙහි, සගණ් සතරකින්; මිනං, පරිමිතවුයේ; ඉබ්, මෙහි; තොටකං. තොටක නම්.

a විකාසෙහි

මහනලගා හමරවිලසිනා—මාදයො හවනති හමරවිලසිනා නාම.

නනසගගා වුත්තා—එතෙ ගණා හවනති වුත්තා නාම.

රජරලගා වෙතිකා—අයං වෙතිකා සියා.

ජසසලගා සංගතා—ජකාරාදයො සංගතා නාම.

ජසතගගා උපට්ඨිනා—ජාදයො උපට්ඨිනා නාම.

හතනගගා ලකඛිනා—පඤ්චි සති හවති සා ලකඛිනා නාම.

- 32 දුතවිලම්බිතමාහ නහා හග්.
- 33 චක්‍රසුගවිරතී නා මහා පුටොසං.
- 34 නස සහිතා නසා කුසුමවිචිතතා.
- 35 භුජබලපසානමහවෙ වෙදසෙහි.
- 36 නහජරෙහි හටනිපයිසංවද.
- 37 වුතතා සුබිහි ලලිතා නහා ජග්.
- 38 පමිතකකරා සජසසෙහුදිනා.
- 39 නනහර සහිතාහිහිතුජලා.
- 40 පසුචාසාසජිනනා වෙසාදෙවි මමා සා.
- 41 වදනිහි නාමරසං නජන් සො.

32 නහා, නගණ හගණයෝ දෙන්නෙක්ද; හරා, හගණ රගණයෝ දෙන්නෙක්ද වුනම්; දුතවිලම්බිතමාහ, දුතවිලම්බිතවෘත්තයයි කිය.

33 චක්‍රසුගවිරතී, අටකින් හා සතරකින් යතිය වීනම්; නා, නගණයෝ දෙන්නෙක් වුනම්; මහා, මගණ යගණයෝ දෙන්නෙක් වුනම්; අසං, වෝතොවෝ; පුටො, පුට නම්.

34 නස සහිතා, නගණ යගණ දෙකින් සුකතවු; නසා, නගණ යගණයෝ වුනම්; කුසුමවිචිතතා, කුසුමවිචිතතා නවු.

35 වෙදසෙහි, සතර යගණයන් කරණකොටගෙන; භුජබලපසානං හවෙ, භුජබලප්‍රයානය වේ.

36 නහජරෙහි, නගණ හගණ ජගණ රගණයන් කරණකොට ගෙන; පියංවද හවතී, පියංවද වේ.

37 තහා, තගණ හගණයෝ දෙන්නෙක්ද; ජරා, ජගණ රගණයෝ දෙන්නෙක්ද වුනම්; සුබිහි, පණ්ඩිතවරුන්විසින්; ලලිතා වුතතා, ලලිතායයි කියනලදු.

38 සජසසෙහි, සගණ ජගණයන් කෙරෙන් සගණ පදකක් කරණකොටගෙන; පමිතකකරා උදිනා; ප්‍රමිතාසෂරායයි කියන ලදු.

39 නනහර සහිතා, නගණ දෙකකින් හා හගණයක් හා රගණයෙක් සහිත වීනම්; උජ්ජලා අහිහිතා, උජ්ජලායයි කියන ලදු.

40 මමා, මගණයෝ දෙන්නෙක්ද; යා, යගණයෝ දෙන්නෙක්ද වීනම්; පසුච, පසකින්හා; අසස, සතකින්; ජිනනා, සිදුනු යනි ඇත්තී; වෙසාදෙවි, වෙසාදෙවිනවු.

41 නජජා, නගණයක්හා ජගණයෝ දෙන්නෙක් වුනම්; සො, යගණයෙක් වුනම්; නාමරසං වදනිහි, නාමරසවෘත්තයයි කියාමැයි.

42 කාමලානි ඥායා සංසෙති යො වෙ.

ඡගති a

43 මනා ජග්ගො නිදස සනිසායාසිති සා.

44 චතුග්ගහෙතිහ රුචිග් ජගා සජ්ඣං.

අනිජගති b

42 සංසෙති, සගණ් සගණ් සගණ්සන් කෙරෙන් පරව; යො වෙ, සගණ්සෙක් වීනම්; කාමලානි ඥායා, කාමලායයි දනසුකන්යි. (ඡගති)

43 මනා, මගණ් නගණ්සෝ දෙන්නෙක්ද; ජගා, ඡගණ් රගණ් සෝ දෙන්නෙක්ද; ගො, ගුරෙක්ද වීනම්; නිදසයනි, තුනකින් හා දසයකින් යනියවීනම්, සා, මිනොම; පහාසිති, පහාසිනිනමු.

මෙහි “මනාජරාගො” යන තුණකින් යනියයි-මිබ්බේ දසවන “සා” යන්නේ යනියයි.

44 චතුග්ගහෙති, සතරකින් හා නවයකින් යනිය වීනම්; ජගා ඡගණ් හගණ්සෝ දෙන්නෙක්ද; සජ්ඣං, සගණ් ඡගණ්සෝ දෙන් නෙක්ද; ග්, ගුරෙක්ද වීනම්; ඉහ, මෙහි; රුචිග්, රුචිග් නමු.

මෙහි “නි” යනු පරාදිවත් වනමෙයින් සතරවන “ගෙ” යන තේ යනියයි-මිබ්බේ “ජා” යන නවවන්නෙහි යනියයි. (අනිජගති)

a විකායෙති

රතහසා චූඤ්චුත්ත-එනෙ ගණා හවන්ති චූඤ්චුත්ත නාම.
නනමසා පුටොහා-එනෙ ගණා හවන්ති පුටොහා නාම-අට්ඨති විරා මො වෙ.

ජසජසා ජලොඛනගති වා-එසා ජලොඛනගති නාම-ජගි විරාමො වෙ.

චතුරෙති සගවිනිතා-චතුති රකාරෙති සගවිනිතානාම-යදි සත්ත හි විරාමො හවති.

නජ්ඣා නච්චාලිති-එසා නච්චාලිති නාම.

දුනදුරා පමුදිතවදනා සා-නරවයෙති පමුදිතවදනා-සත්තහි විරා මො හවති.

මහසමා සොදවිති සා-එසා සොදවිති හවති-චතුති ජගි විරාමො.

b විකායෙති

ජහසජගා පසංසිති සා-එසා පසංසිති-නිති විරාමො වෙ.

මනසසගා මත්තමසුරං-ඉදං මත්තමසුරං නාම.

සජසජගා විජයනාදිති-සාදයො හවන්ති විජයනාදිති නාම.

මහනසගා හද්ද-සා-අසං හද්ද නාම-චතුති යනි හවති.

45 නතරසලහුගා සරෙතිපරාජිතා.

46 නනහනලගිතිසහරණකලිකා.

47 චුත්තා වසනනතිලකා නගජා ජගා ගො.

සකකරී a

48 විහන හසලහුරථගිති සසිකලා.

49 චසුහසසතිඊධ මණ්ගණ නිකරො.

50 නනමසසසුනාසං මාලිනී ගොගිසිගි.

45 නතරසලහුගා, නගණ දෙකක්භා රගණ සගණ ලසු ගුරුහු ඇත්තමි; සරෙති, සතකින් යනිය විනමි; අපරාජිතා, අපරාජිතා නමු.

46 නනහනලගා, නගණ දෙකක්භා හගණයක්භා නගණ ලසු ගුරුහු ඇත්තමි; ඉති, මෙසේකල්ලි; පහරණකලිකා, පහරණකලිකා නමු.

47 තහජා, නගණ හගණ ජගණයෝ චුත්තමි; ජගා, ජගණ ගුරු හු චුත්තමි; ගො, ගුරෙක් විනමි, වසනනතිලකා චුත්තා; වසනනතිල කායයි කියන ලදී. (සකකරී)

48 විහන, දෙකින්ගණනලද; හසලහු, සත්ලසුයෙක් විනමි; (දෙසන-තුදසයි) අථ, නැවත; ග්, ගුරෙක්විනමි; ඉති, මෙසේකල්ලි; සසිකලා, සසිකලා නමු.

49 චසු හස යති, අටකින්ද සතකින්ද යනිය විනමි; (ඒ සසික ලාවම) ඉධ, මෙහි; මණ්ගණනිකරො, මණ්ගණනිකර නමි.

50 නනමසසසුනා, නගණ දෙකක්භා මගණයක්භා යගණ දෙකකින් යුක්තමු; අසං, මෝනොම; ගොගිසිගි, අටකින්භා සතකින් යනිය විනමි; මාලිනී, මාලිනී නමු.

a විකායෙගි

මනනසගගා සමබාධා-ඵසා සමබාධා නාම-පඤ්චගි යති හවති.

රසනහගගා මත්තාසී-සත්තගි විරාමො-වෙ සා මත්තාසී නාම.

රජරජලගා හමරපනති සා-අට්ඨති පදවෙජ්ඣෙ-හමරපනති නාම.

හජසනගගා විලාසිති

51 හවනි නජා හජා රසහිතා පහදදකා.

අභිසකකරී a

52 නජහජරා සදා හවනි වාණීනි ගසුතතා.

අභි b

53 සමා නො සො හලගා රස හර විරාමා සිබරිණී.

54 රසසුගිසිතො නො සො මරා සලා ගෘදා හරිණී නදා.

51 රසහිතා, රගණයකින් යුක්තාවූ; නජා, නගණ ජගණයෝ දෙන්නෙක් වූනම්; හජා, හගණ ජගණයෝ දෙන්නෙක් වූනම්; පහදදකා හවනි, ප්‍රහදක නම්වේ. (අභිසකකරී)

52 ගසුතතා, ගුරුසුක්කාවූ; නජහජරා, නගණ ජගණ හගණ ජගණ රගණයෝ වූනම්; සදා, හැමකල්හි; වාණීනි හවනි, වාණීනි වේ. (අභි)

53 සමා, සගණ මගණයෝ වූනම්; නො, නගණයෙක් වීනම්; සො, සගණයෙක් වීනම්; හලගා, හගණ ලසු ගුරුහු වූනම්; රස, සයකින්හා; හර, එකොළොසකින්; විරාමා, යනිය හේතුකොට ගෙන; සිබරිණී, සිබරිණී නමු.

54 සදා, යම්කලෙක්හි; රසසුගිසිතො; සයකින්හා සතරකින් හා සතකින් යනිය වීනම්; නො, නගණයෙක්ද; සො, සගණයෙක්ද; මරා, මගණ රගණයෝද; සලා, සගණ ලසුහුද; ග්, ගුරෙක්ද වූනම්; නදා, එකල්හි; හරිණී, හරිණී නමු.

a විකාශෙති

චතුනසා චඤ්චතතා-චතතාරො නාකාරාච සකාරොච හවනි සා චඤ්චතතා.

සාව ඡති මාලා-සා චඤ්චතතා ඡති විරාමො වෙ මාලා.

මරමෑයා කලා යථා-සත්තති පදවෙෂ්ඨො වෙ කලා නාම.

නජහජරාසු කෙසරා-නාදයො කෙසරානාම.

රජරජසා සක්විතීථා-සත්තති යනි හවනි සක්විතී නාම.

b විකාශෙති

හරනිනගා උසහගනිවිලසිතා සා-හරෙති නකාරත්තයෙති ගෙ නව සතිතා සත්තති විරාමා වෙ උසහගනිවිලසිතා නාම.

රචතුනගා ලලනා සා-චතුහිවිරාමා ලලනා හවති.

නජහජතගා චඤ්ලෙඛා-එසා චඤ්ලෙඛා නාම.

නජහජරගා චඤ්නිකං-එතං චඤ්නිකං නාම.

ජරජරජගා විත්තභාගජා-නවති විසෂ්ඨරාමා වෙ විත්තභාගානාම.

55 මඤ්ඤානා මහනනනගා ගො යුගුඤ්ඤකෙහි.

අවට්ඨි a

56 මො නො නො සො සා කුසුම්භලතාවෙලලිතාකඤ්ඤානි.

ධුති b

57 රජුඤ්ඤකෙහි සමා නසරරගුරු මෙඤ්ඤපුජනා සා.

58 අඤ්ඤකෙහි සදි මසන සනනගා සද්දලවිකකිලිනා.

අතිධුති c

55 මහනනනගා, මගණ් භගණ් නගණ් නගණ් දෙකක් ඇත්තා වූ ගුරුක් යන මොහුවෙද්ද; ගො, ගුරෙක්වෙද; යුග, සතරකින්; උතු, සයකින්; අඤ්ඤකෙහි, සතකින් යනිය විනම් මඤ්ඤානා, මඤ්ඤානානාවු. (අවට්ඨි)

56 මොනො, මගණ් නගණ්ගේ දෙන්නෙක්ද, නො, නගණ් ගේක්ද; සො, යගණ්ගේක්ද; සා යගණ්ගේ දෙන්නෙක්ද වූනම්; අකඤ්ඤානි, පසකින් සයකින් සතකින් යනිය විනම්; කුසුම්භලතා වෙලලිතා, කුසුම්භලතාවෙලලිතා නවු. (ධුති)

57 රජුඤ්ඤකෙහි, සයකින් නැවත සයකින් සතකින් යනිය විනම්; සමා, යගණ් මගණ්ගේද; නසරරගුරු, නගණ් සගණ් රගණ් දෙකක් ගුරෙක්ද යන මොහු වූනම්; සා, හෝනොම; මෙඤ්ඤපුජනා මෙඤ්ඤපුජනානාවු.

58 සදි, ඉදින්; අඤ්ඤකෙහි, දෙලසකින් සතකින් යනිය වි නම්; මසන, මගණ් සගණ් ජගණ්ගේද; සනනගා, සගණ් නගණ් දෙකක් ගුරෙක්ද යන මොහු වූනම්; සද්දලවිකකිලිනා, සද්දලවිකකි ලින නම්. (අතිධුති)

a විකාශෙති

ජසජසයලගා ධරණී සා-අට්ඨි විරාමො චෙ ජකාරාදයො ධරණී නාම.

හරනභනලගා වංසපත්‍රපතිනගා-භාදයො වංසපත්‍රපති-අට්ඨි වි රාමෙති.

නජභජජලගා කොකිලාභනනා.

මහනනනගා මඤ්ඤානා-චතුහි ඡති විරාමා මඤ්ඤානා

b විකාශෙති

සනජනභසා කමලා.

c විකාශෙති

මසජස නනගා වායුවො-වාදසකකරෙන යති භවති වායුවො නාම.

59 වුත්තමිදිසනතු නාමනො රජ රජ රජා ගුරු ලුහු ව.

කති a

60 මරහනා සො සොනුසෙනනනිමුනි සතිසුනා

සදබරා කිනනිනාසං.

පකති b

61 හරා නරනා රනාථව ගුරුදදසකකවිරමං පහදදකමිදං.

ආකති c

e ඉති වුත්තොදසෙ සමවුත්තාපරිචෙජ්ඨෙ තතියො.

59 රජා, රගණ ජගණයෝද; රජා, නැවත රගණ ජගණ
යෝද; රජා, රගණ ජගණයෝද; ගුරු ගුරෙක්ද; ලුහුව, ලුහුසෙක්ද
විනමි; ඊදිසනතු, මෙබඳු වුයේ වනාහි; නාමනො, නමින්; වුත්තං,
වෘත්තනමි. (කති)

60 මරහනා, මගණ රගණ හගණ නගණයෝද; සො, සගණ
යෙක්ද; සෙන, සගණයක්හා සමග; සො, සගණයෙක් විනමි; කිමුනි
යතිසුනා, තුන සත (එක්විසසකිත්ව) යනින්සුකනවු; අසං, මෝනො
මෝ; අනු, මෙහි; සබරා කිනනිනා, සබරාසයි කියනලද. (පකති)

61 හරා, හගණ රගණයෝද; නරනා, නගණ රගණ නගණ
යෝද; රනා, රගණ නගණයෝද; අථ, නැවත; ගුරුව, ගුරෙක්ද
විනමි; දසකකවිරමං, දසසකිත් දෙලසකිත් විශ්‍රාමආති; දදංති,
මේවනාහි; හදදකං, හදක නමි.

ආකති

තතියො පරිචෙජ්ඨෙ.

a විකාසෙහි

මරහනයහලගා සුවදනා-මාදසො හවනති සුවදනා නාම.

හරනහරසලගා දෙවවරනා-එතෙ ගණා දෙවවරනා නාම

b විකාසෙහි

නජහසපරෙහි ලපොපමා තථා.

c විකාසෙහි

හතිරනගා මාචුරිකා නයෙන-දසහි විරාමො මාචුරිකා නාම.

e විකාසෙහි

නතිජහලගෙහි අසසලලිතෙවිනකකං-නකාර ජහතනයෙහි ව
ලසුගුරුතිව අසසලලිතංනාම-එකාදසහි.

- 1 විසමෙ සදි සා සලගා සමෙ
හත්තසනො ගුරුකා උපවිත්තා.
- 2 හත්තසනො සදි ගා දුනමප්ඛා
සදි පුනරෙව ගවනති නන් ජයා.
- 3 සදි සත්තිනසා ගුරුසුත්තං
වෙගවති සදි ගත්තිනසා ගා.

1 විසමෙ, විෂමපාදයෙහි හෙවත් පලප්පවන තුන්වන පාදයෙහි; සදි, ඉදින්; සා, සගණයෝ දෙන්නෙක් වූනම්; සලගා, සගණ ලඝු ගුරුහු වූනම්; සමෙ, සමපාදයෙහි; හත්තසනො, හගණතුණකින් පරව; ගුරුකා, ගුරුහු දෙන්නෙක් වූනම්; උපවිත්තා, උපවිත්තා නම්.

මේ මිරාවාත්තනම්මේ- මතුදු වෙසේමැයි.

2 සදි, ඉදින්; හත්තසනො; හගණ තුණකින්; ගා, ගුරුහු දෙන්නෙක් වූනම්; සදි, ඉදින්; පුනරෙව, නැවතම; නන්, නගණ ජගණයෝ; ජයා, ජගණ සගණයෝ; හවනති, වෙද්ද; (සා, හෝනො ව;) දුනමප්ඛා, දුනමප්ඛානමු.

3 සදි, ඉදින්; ගුරුසුත්තං, ගුරු සුක්කත්ත; සත්තිනසා, සගණ තුනක් වෙද්ද; සදි, ඉදින්; ගත්තිනසා, හගණතුණකින්; ගා, ගුරු දෙන්නෙක් වූනම්; වෙගවති, වෙගවති නමු.

මමත්තනනනලගා මත්තකකිලා-අට්ඨති පඤ්චාසිද්ධසිච්ච මිරාවං
හවති මත්තකකිලා. පිකති

හත්තසගහනසා නන්තිනාම-ඉමෙ අට්ඨගණෙහි නන්ති පච්ඡත්ත මිරාවා.

මිනත්තරා මෙසමාලා-මිති නකාරෙහි ඡ්ඛි රකාරෙහි ව රචිතා නව
හි යති සා මෙසමාලා නාම. සඞ්කති

හමසගවතුනගා කොඤ්චපද-එතෙ ගණාමෙ තාවිරතියො සිසුං
සා කොඤ්චපද නාම.

අභිකති

මමත්තිතරසලගා භුජඞ්ගච්ඡලතිතා-අභිති සත්තති එකාදසහිච්ච
මිරති හවති භුජඞ්ගච්ඡලතිතා නාම.

මජ්ඣිමනිකා අපවාහකං- ධර්මසරසසර එතෙහි මිරාමො හවති තං
අපවාහකං. උක්කති

අථ දණ්ඩකා කප්පියතො.

මිනසත්තරෙහි වණ්ඩවුසිප්පසානො-නවයෙහි ව සත්තති රග
ණෙහි ව වණ්ඩවුසිප්පසානො නාම පඨමො දණ්ඩකො.

4 නො ජො විසමෙ රනො ගුරු මේ
මසා ජගා හදදවිතජමෙය් ගො මෙ.

5 විසමෙ සජ් සගුරු සුතනා
කෙතුමති සමෙ හරනගා ගො.

6 ආබ්‍යානිකා නා විසමෙ ජගා ගො
ජනා ජගා ගො හු සමෙඨපාදෙ.

4 විසමෙ, විෂමපාදයෙහි; නො, නගණයෙක්ද; ජො, ජගණ
යෙක්ද; මෙ, ඉදින්; රනො, රගණයක්හුකෙරෙන් පරව; ගුරු,
ගුරෙක්ද; (සමෙ, සමපාදයෙහි;) මෙ, ඉදින්; මසා, මගණ සගණ
යෝද; ජගා, ජගණගුරුහුද වුනම්; ගො, ගුරෙක්විනම්; එය්, මෙහි;
හදදවිතජං, හදදවිතජ නම්.

5 විසමෙ, විෂමපාදයෙහි; සගුරු සුතනා, සගණ ගුරකින්
සුතනවු; සජා, සගණ ජගණයෝ වෙද්ද; සමෙ, සමපාදයෙහි; හර
නගා, හගණ රගණ නගණ ගුරුහු වුනම්; ගො, ගුරෙක් විනම්;
කෙතුමති, කෙතුමති නමු.

6 විසමෙ, විෂමපාදයෙහි; නා, නගණයෝ දෙන්නෙක්ද; ජගා,
ජගණගුරුහුද; ගො, ගුරෙක්ද; අඨ, නැවත; සමෙතු, සමපාදයෙහි
වනාහි; ජනා, ජගණ නගණයෝද; ජගා, ජගණගුරුහුද; ගො,
ගුරෙක්ද විනම්; ආබ්‍යානිකා, ආබ්‍යානිකානමු.

අණණණණව පලව ව්‍යාල ජිවුත ලිලාකරොදදාම සීහ සමුදද
භුජ්ඣගා

සො ව චණ්ඩවුභිපපයානොපරි පාදෙ රාහි වුච්ඡියා කමෙන අණණ
ණණවාදයො දස දණ්ඩකා භවන්ති a

නථ්-අණණණ පාදෙ නවයා අට්ඨ රකාරා භවන්ති-අණණවණ්ණ
නව-පලවණ්ණ දස-ව්‍යාලණ්ණ එකාදස-ජිවුතණ්ණ වාදස-ලිලාකරණ්ණ
නයොදස-උදදාමණ්ණ චතුදදස-සීහණ්ණ පඤ්චදස-සමුදදණ්ණ සොලස-
භුජ්ඣගණ්ණ සත්තරස-අට්ඨාරසාදයො තිංසනි පරිශන්තාවා තනො
ධිකාවා රකාරා භවන්ති තෙ පචිත්තාබ්‍යා නාම භවන්ති.

ජලදදයො අපරෙහිපි දණ්ඩකා භවන්ති-තෙ සබ්බත්‍ර නවුත්තා
යොද්දහරණා ගණ්ඩලාසවණ්ණං.

a වෘත්තරත්නාකරයෙහි මිට වෙනස්ව තිබේ.

- 7 ජනා ජගා ගො විසමෙ සමෙතු
තා ජො ගගා වෙ විපරිතපුබ්බා.
 - 8 සසතො සලගා විසමෙ සමෙ
නහහග්ගචනි හරිණපලා.
 - 9 යදි නනරලගා නන් ජග්
යදිව තද පරවතනමිවජනි.
 - 10 විසමමුපගතා නනා රසා වෙ
නජජරගා සමකෙව පුපථිතගගා.
 - 11 වසමිදං වෙනාලියප්පහෙදො.
 - 12 සා සවාදිකාමනි රජ් රජතු
සමෙසමෙ ජග් ජග් ගුරු භවෙසත්තා.
- ඉති අඛසමවුතනපරිවෙජ්ඣෙ වතුභො

7 විසමෙතු, විෂමපාදයෙහි වනාහි; ජනා, ජගණ් නගණයෝද; ජගා, ජගණ් ගුරුහුද; ගො, ගුරෙක්ද විනම්; සමෙතු, සමපාදයෙහි වනාහි; වෙ, ඉදින්; තා, නගණයෝ දෙන්නෙක්ද; ජො, ජගණ් යෙක්ද; ගගා, ගුරුදෙන්නෙක්ද වූනම්; විපරිතපුබ්බා, විපරිත පුබ්බානමු-විපරිතආබ්බානිකායසිසේයි.

8 විසමෙ, විෂමපාදයෙහි; සසතො, සගණ් දෙකින් පරව; සලගා, සගණ් ලඝු ගුරුහු වූනම්; සමෙ, සමපාදයෙහි; නහහරා, නගණ් හගණ් හගණ් රගණයෝ වූනම්; හරිණපලා හවනි, හරිණ පලා නමිවේ.

9 යදි, ඉදින්; නනරලගා, නගණ් නගණ් රගණ් ලඝු ගුරු (විෂමපාදයෙහි) වෙද්ද; යදි, ඉදින්; නජා, නගණ් ජගණ් යෝද; ජරා, ජගණ් රගණයෝද (සමයෙහි) වෙද්ද; තද, එකල්හි; පරවතන මිවජනි, පරවකත්‍රයයි කැමතිවනලදි.

10 වෙ, ඉදින්; නනා, නගණයෝ දෙන්නෙක්ද; රසා, රගණ් යගණයෝ දෙන්නෙක්ද; විසමමුපගතා, විසමයට පැමිණියෝද; සමකෙව, සමපාදයෙහිද; නජජරගා, නගණ් ජගණ් ජගණ් රගණ් ගුරුහුද වූනම්; පුපථිතගගා, පුපථිතගගා නමු.

11 ඉදංවසං, මේපරවකත්‍ර පුෂ්පිතාග්‍ර වෘත්තදෙක; වෙනාලියප්ප හෙදො, වෙනාලිය ලක්ෂණ් පෙණෙන හෙයින් වෙනාලියප්පහෙදයි.

12 අසමෙතු, විෂමපාදයෙහි වනාහි; රජා, රගණ් ජගණ් යෝද; රජා, නැවත රගණ් ජගණයෝද වූනම්; සමෙ, සමපාදයෙහි;

- 1 නටඨකඛරෙසු පාදෙසු
සභාදිමහා සොණණවා වතනං.
- 2 සමෙසු සිඤ්ඤානො ජෙන
පඨ්ඨාචතනං පඨිතතිනං.
- 3 ඔජෙසු ජෙන සිඤ්ඤානො
නමෙව විපරිනාදි.
- 4 නකාරො වෙ ජලධිනො
වපලාචතනමිවෙවනං.
- 5 සමෙ ලො සත්තමො සස්සා
විජුලා පිඨගලස්ස සා.

ජරා, ජගණ රගණයෝද; ජරා, නැවත ජගණ රගණයෝද; ගුරු,
ගුරෙක්ද යනමොහු; හවෙය්‍යං, වෙද්ද; සා, හෝනොම, යවාදිකා
මනි, යවමනි නම්වා.

චතුත්ථො පරිච්ඡේදො

1 අටඨකඛරෙසු පාදෙසු, අභ්වාසාරපාදයෙහි; ආදිමහා, ආදි
වණිණියා කෙරෙත්; (පරව) සභා න, සගණ නගණයෝ නැද්ද;
අණණවා, සතරකින්; (පරව) යො, යගණයෙක් විනම්; වතනං,
වකත්‍රනම්.

මෙහි “න” යන ආද්‍යාසාරයා කෙරෙත් සගණ නගණ නැත-
ආදි සතරකුරෙත් පරව “සුපාදෙ”යි යගණයයි.

2 සමෙසු, සමපාදයෙහි; සිඤ්ඤානො, සතරකින්; (පරව) ජෙන,
ජගණයක් කරණකොටගෙණ; පඨ්ඨාචතනං පඨිතතිනං, පඨ්ඨා
චකත්‍රයයි කියනලදී.

3 ඔජෙසු, විෂමපාදයෙහි; සිඤ්ඤානො, සතරකින්; (පරව) ජෙන,
ජගණයක් කරණකොටගෙණ; විපරිනාදි, විපරිතයබ්දයා ආදිකොට
ඇති; නමෙව, එම පඨ්ඨාචකත්‍රමයි; විපරිතපඨ්ඨාචකත්‍රයයි සේයි.

4 ජලධිනො, සතරකින්; (පරව) වෙ, ද්‍රැදින්; නකාරො, නගණ
යෙක් (ඔජපාදවයෙහි) විනම්; ඉති, මෙසේ කළහි; එනං, මේ; වපලා
වතනං, වපලාචකත්‍රනම්.

5 සස්සා, යමකගේ; සමෙ, සමපාදයෙහි; සත්තමො, සත්වැනි
වුයේ; ලො, ලක්‍ෂ්‍යයෙක් විනම්; පිඨගලස්ස, පිඨගලමුනිහට; සා, හෝ
නොම; විජුලා, විජුලානද.

මේ හැම විරාවාතනයි.

- 6 සෙනවස්සාබ්ලෙසුපි.
- 7 හෙනණ්ණවා නබ්බිපුලා.
- 8 එට්මඤ්ඤ ගේ චතුස්සා.
- 9 නොණ්ණවා වෙ නව්වුලා.
- 10 නොණ්ණවා නඨාඤ්ඤ සිසා.

චත්තප්පහෙදෙ

- 1 නදිස්සහෙනාඨ සං ඡන්දං
පසොගෙ දිස්සහෙ සද්ධි
විසමකකිරපාදනාං
ගාඨා සාමඤ්ඤනාමනො.

ඉති විසමවුත්තපරිචේෂ්ඨෙ පඤ්චමො.

6 සෙනවස්ස, සෙනවවුනිහට; අබ්ලෙසුපි, සියලු පාදයෙහිම; (සත්වන ලඝුවිනම්; විපුලා, විපුලාවේ.)

7 අණ්ණවා, සතරකින්; (පරව) හෙන, හගණයක් කරණ කොටගෙන; නබ්බිපුලා, නබ්බිපුලාවේ; (භවිපුලායි)

8 චතුස්සා, සතරවැනි අක්ෂරයා කෙරෙන්; (පරව) රො, රගණ යෙක් විනම්; අඤ්ඤ, අන්‍යවූ විපුලා නොව; එවං, මෙසේමැයි. රවි පුලායි)

9 අණ්ණවා, සතරකින්; (පරව) වෙ, ඉදින්; නො, නගණයෙක් විනම්; නව්වුලා, නව්වුලා නමු.

10 අණ්ණවා, සතරකින්; (පරව) නො, නගණයෙක් විනම්; නඨා, එපරිද්දෙන්; අඤ්ඤසිසා, අන්‍යවූ නව්වුලා වේ.

මේ හැම චතුරාවාත්තයි-හැමයෙහිම චකත්‍රලක්ෂණඇති.

චත්තප්පහෙදෙ, චකත්‍රප්‍රහෙදයි

1 සංඡන්දං, යම් ඡන්දයෙක් නොහොත් ඡන්දශබ්ද සාමාන්‍ය බැවින් යම් වෘත්තාන්තයෙක්; එළු, මේවානොදයෙහි; නදිස්සති, නොදක්නා ලැබේද, යදි, ඉදින්; පසොගෙ, ප්‍රසොගයෙහි, දිස්සනෙ, දක්නාලැබේද; විසමකකිරපාදං, විෂමාක්ෂරපාද ඇති; තං, ඒ; සාමඤ්ඤනාමනො, සාමාන්‍යනාමයෙන්; ගාඨා, ගාඨානම්වේ.

මෙහි ප්‍රසිද්ධ යම් වෘත්තාන්තයෙක් ඇත්නම් විශේෂනාමයෙන් නිදිභවසමයෙහි ගොපෙණෙන පරික්ෂායෙහි නිදිභවූ යම් වෘත්ත

1 a පඤ්ඤාපට්ඨාන සංඝයාගේ පාදෙ පුබ්බිගාධොලාපෙර සමා
පුබ්බි ගරුකෙට්ඨමෙ කතනබ්බා සාව සබ්බලො.

2 නට්ඨස්ස සො භවෙසසඤ්ඤා නසම්ම ලොඛිකතො සමෙ
විසමෙකෙතො සහිතො භවෙසසඤ්ඤා ගරු.

ජාතියෙක් පිටකප්පයෙහි පෙනේනම් සාමාන්‍යනාමයෙන් ගාථා
මැයි දතයුතු යනු මෙහි අභිප්‍රායයි.

පඤ්ඤා පරිච්ඡේදෙ,

1 පඤ්ඤා, ප්‍රකාරයෙහි; සබ්බිගෙ පාදෙ, සමුදරාපාදයෙහි;
පුබ්බිගා, පුබ්බිගුරු කෙරෙහි; අධො, යට; ලී, ලක්ෂ්‍යයක්වෙයි;
පරෙ, සෙස්සෝ; සමා, සමයෝයි; පුබ්බි ගරුති, පුබ්බියෙහි ගුරු
වන්නේයයි; එවං, මෙසේ; ඉමෙ, මොහු; සාව, යම්නාක්; සබ්බලො,
සමුලක්ෂ පාදයද; (තාව, එනාක්;) කතනබ්බා, කටයුත්තානුයි.

— — — — — මේ ඡබ්ඤ්ඤා ඡන්දස සමුදරාපාදයයි.

— — — — — මේ පුබ්බිගුරින් යට ලක්ෂ්‍ය අද සෙස්ස සමකල
නියායි.

— — — — — මේ පුබ්බියෙහි ගුරුකල නියායි.

මෙසේම යම්නාක් සමුලක්ෂපාදය දක්නාතෙක් ප්‍රකාරකොට
ගායත්‍රියෙහි සුසංවාදනායක් දැක්වියයුතු-උණ්ඤාදියෙහිද මෙසේ
මැයි දතයුතු.

2 නට්ඨස්ස, නන්විච්ඡායාගේ; සො අඤ්ඤා, යම් විභණ්ණයක්
භවෙය්‍ය, වන්නේද; නසම්ම, ඒ අභිකය; අභිකතො, අභිකල කල්හි;
සමෙ, සමකල්හි; ලො, ලක්ෂ්‍යයක්වෙයි; විසමෙත්තු, විෂමකල්හි වනාහි,
එකසහිතො; එකක් යුක්තකල කල්හි; අභි කතො, අභිකල කල්හි;
ගරුභවෙය්‍ය, ගුරුවන්නේයි.

තමා සිත නැති වාතනයක් යමෙක් මෙනම් ඡන්දස පලමුවන
වාතනය දෙවනවාතනය කෙසේදැයි විවාලෝනම් කි සඤ්ඤා දෙකක්
කොට සමමුච්ඡ ලක්ෂ්‍යවක් ලියනු-විෂමමුච්ඡ අතින් එකක් ලා දෙකක්
කොට ගුරුක් ලියනු-මෙසේම කොට ඡන්දස අඤ්ඤා සඤ්ඤාමුච්ඡ කොට
විවාලෝ පලමුවනවාතනය දෙවනවාතනය යනාදි කියන්නේය
යනු අභිප්‍රායයි.

a විකාශෙහි

පඤ්ඤා නට්ඨමුද්දාධිකෙතවාදිලගනියා.

සඤ්ඤානමධියොගො ච ඡලෙනෙ පච්චයා මතා.

3 එකාදිනුකකමෙනෙක පුබ්බාටො දිගුණේ ලිබේ
මිසසිනෙහි ලුහුවෙයිහි සෙසොගුද්දිසිකමහවෙ.

4 වුත්තකකර සමාසබ්බසාලිඛ සෙසොපරුපරි
එකෙකහිනමෙකාදිනුට්ඨානෙ සබ්බගාදිකං.

5 ගරුක්ඛිසසක සප්පොපහ a හවෙ සබ්බසාමිමිසසිනෙ
උද්දිසිසක සමාහාරෙ සෙසො වෙමං සමානසෙ.

3 පුබ්බා, (ලියාගත් වෘත්තයාගේ) පූජ්වයා කෙරෙන්; අටො, යට; අරෙක, අභිකයන්; එකාදිනුකකමෙන; එකාදිනුකමයෙන්; දිගුණේ, මිගුණ වුවන්; ලිබේ, ලියන්නේය; මිසසිනෙහි, මිශ්‍රකරණ ලද; සෙසෙහි, එකක් සහිතවූ; ලුහුවෙයිහි, ලුහුසවයන් කරණ කොටගෙණ; උද්දිසිකමහවෙ, උද්දිසික වන්නේයි.

යම් කෙනෙක් යම් වෘත්තයක්හුගේ ලුහු ගුරු සභිනිය කියා මෙසේවූ වෘත්තය ප්‍රකාරයෙහි කිවනදැයි විචාලේනම් විචාලවෘත්ත යෙහි ගුරුලුහු කීපරිද්දෙන් තබාගෙණ පූජ්වගුරුහු හෝ ලුහුහු හෝ කෙරෙහි පටන් යට එකෙකයනාදීන් මිගුණකොට ලියා ලුහුන් යටසිටි සබ්බසා එක්කොට අතින් එකක් ලා ඒ සබ්බසාපමණින් විචාල වෘත්තය කියන්නේය යනු මෙහි අභිප්‍රායයි.

4 වුත්තකකර, වෘත්තයාගේ අක්‍ෂරයන්හා; සමා, සමවූ; සබ්බසා, සබ්බසාවෙන්, සෙසො, එකක් සහිත වූවුන්; උපරුපරි, මතුමන්නෙ හි; ආලිඛ, ලියා; එකෙකහිනං, එකක් එකක් හිනකොට; එකාදිනං උට්ඨානෙ, එකාදීන්ගේ උට්ඨානය කළකල්හි; සබ්බගාදිකං, සථි ගුරුපාදිය වේ.

මෙහිම ඡන්දස සථිගුරුවෘත්ත කියෙක්ද මිගුරුවෘත්ත කී යෙක්ද යනාදීන් විචාලකල ඒ ඡන්දස අක්‍ෂරහා සමවූ සබ්බසාවෙන් එකක් සහිතකොට මතුමන්නෙහි මෙසේ ලියයුතු-මේ ගායනියටයි- එකක් මන්නෙන් හැර එකාදීන්ගේ උට්ඨානය මෙසේ කටයුතු- මෙසේ කොට කෙළවර එකෙක සයෙක යනාදි සබ්බසාවූ නියාවට සථිගුරුවෘත්ත එකෙක මිගුරුවෘත්ත සයෙක යනාදීන් කියයුතු.

5 ගරුක්ඛියා, ගුරුක්ඛියාවගේ; අභිකසප්පොපහ, විගණ සමූහය; මිසසිනෙ; මිශ්‍රකළය; සබ්බසා හවෙ, ඒ ඒ ඡන්දස් ප්‍රකාරයෙන් නැති වෘත්තසබ්බසාවන්නේයි.

(යට කී ගුරුක්ඛියායෙහි කොට තුබූ ගුරුක්ඛියාවගේ කෙළවර සිටි එකය සයය පසළොස්ස විස්සය පසළොස්ස සයය එකය යන මේ සබ්බසාවන් එක්කොට පිටුකලකල ඒ ඡන්දස මෙවිතර වෘත්ත සබ්බසාවෙයි යනු මෙහි අභිප්‍රායයි)

සෙසො, එකක් සහිතවූ; උද්දිසිසකසමාහාරො වා, යටකී උද්දිසියෙහි විගණයන්ගේ එක්කිරීමහෝ; ඉමං, මේ වෘත්තසබ්බසා ව; සමානසෙ, එලවන්නේය.

a මේ මෙසේම පොත්හි පෙනේ “ලගක්ඛියාභිකසප්පොපහ” යි උචිතපාඨයයි සලකමු.

6 සමූහයෙහි විගුණකුණා විභාගයාම සමහරො
 වුනතසසබනනනකඛ ගරුලානකඛ අබගුලං
 ඉති සසිරකකිතයෝරපාදවිජිතෙ වුනොතදයෙ ඡන්දසි
 ඡප්පච්චයවිහාගො නාම ඡට්ඨො පරිච්ඡදො.

- 1 සෙලනනරායනනවාසිකසීලපේර
 පාදො ගුරුගුණගුරු ඡයනමමමෙසො,
 යසසප්පභාවච්චල මහමයෙදියො පි
 සමපාදිතොහිමනසිඛිකරො පරයො.
- 2 පරජාසමපාදනතො පුඤ්ඤනායිගනෙනහං
 පරජාසමපාදනතො භවෙය්‍යං ඡාතිඡාතියං.
- 3 අවලොකිතවනොන යථා ඡප්පච්චයා මයා
 සාධිතා සාධයනොතිවමිච්ඡිතඡමපි පාණිනො.
- 4 යෙනනනනනන රතනාකරමනනෙන
 මනාමලොලලසිතඤ්ඤවරෙන ලබා,
 සාරාමනාතිසුඛිතා සුඛයනති චඤ්ඤ
 තෙ මෙ ඡයනති ගුරවො ගුරවො ගුණෙහි.
- 5 පුඤ්ඤන නෙන ජිනපතති යද්‍ය භවෙය්‍ය
 නාපාභ සාරිතනුජො ටසතිමනිමා,
 තෙජොතිගෙනු පටිසංඝි අමොහරුපි
 ලබ්‍යායිතිබලපසඡාගුණො භවෙය්‍යං.

වුනොතදයං නිසිතං.
 සිඛිරඡු.

6 විගුණ, විගුණවු; එකුනා, එකක් උගනනොටඇති, සමූහයව,
 (වෘත්තයාගේ අක්ෂරපරිමාණයෙන් තබන ගුරුලසු විගණයන්ගේ)
 එක්කිරීමගේ; වුනතසස, වෘත්තයාගේ; විභාගයාම සමහරො,
 විස්තරයෙන්ද ආශාමයෙන්ද සමහරවය ඇති; අබ, අබවප්‍රදේශය
 වෙයි; අනකරානකඛ, ගුරුලසුන්ගේ අන්තරයන්ටද; ගරුලානකඛ,
 ගුරුලසුන්ටද; අබගුලං, අගුලක්පමණ වන්නේයි.

මඛ්‍යානමිවු භ්‍රූතක්ෂරඡන්දසගේ සමවෘත්තසංඛ්‍යාව අටකි-අට
 දිගුණකල කල සොලසෙක්වේ-සොලසින් එකක් හැර ඡන්දසගේ
 ප්‍රකාරයට පලලින් පසලොස් අගුලක් පමණ භූමියක් උවමනාවැයි
 දකුණු.

ප්‍රකාරයට භූමියගේ ආශාමය අක්ෂරසංඛ්‍යායෙහි දකුණුයි-
 තෙසේද? මඛ්‍යාවගේ පතරපාදයම අක්ෂර දෙලසෙකි-දෙලස
 දිගුණකල කලහි සුවිසි අගුලෙකි-ඉන් එක්අගුලක් හැර තෙවිසි
 අගුලක් පමණ ආශාමයක් වියයුතු-මේ මෙහි අභිප්‍රායයි.

ඡට්ඨො පරිච්ඡදො
 සමාපනයි.